

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen – Meersweg (Lar Zuid)

Titel

Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Menen – Meerseweg (Lar Zuid)

Auteurs

David Demoen, Annelies Claus en Nick Krekelbergh

Opdrachtgever

Jos Dumoulin bvba

Projectnummer

2016-215

Plaats en datum

Gent, 11 oktober 2016

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 284

ISSN 2033-6896

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Bureauonderzoek	3
2.1	Landschappelijke en bodemkundige situering.....	3
2.1.1	<i>Topografische situering</i>	3
2.1.2	<i>Landschap en geologie</i>	4
2.1.3	<i>Bodem</i>	9
2.2	Historiek en cartografische bronnen.....	11
2.2.1	<i>Historiek</i>	11
2.2.2	<i>Cartografische bronnen</i>	11
2.3	Archeologische data	15
2.3.1	<i>Centrale Archeologische Inventaris</i>	15
2.3.2	<i>Ander archeologisch onderzoek in de omgeving</i>	17
2.4	Archeologische verwachting	19
3	Methode	20
3.1	Veldwerk.....	20
3.2	Strategie voor de uitwerking	21
4	Resultaten	22
4.1	Bodem	22
4.2	Referentieprofielen	23
4.2.1	<i>Archeologische profielen</i>	26
4.3	Spoorbeschrijving en interpretatie	28
4.3.1	<i>Algemeen</i>	28
4.3.2	<i>Beschrijving en interpretatie van de sporen</i>	28
5	Vondstmateriaal	36
6	Besluit	37
6.1	Synthese en interpretatie.....	37
6.2	Beantwoording onderzoeksvragen	37
6.3	Advies	40
7	Bibliografie	41
8	Lijst met figuren	42
9	Bijlagen	43
9.1	Lijsten	43
9.1.1	<i>Fotolijst</i>	43
9.1.2	<i>Sporenlijst</i>	43
9.1.3	<i>Profielenlijst</i>	43
9.1.4	<i>Vondstenlijst</i>	43

9.2	Kaartmateriaal: Alle-Sporenplan	43
9.3	Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal	43

Technische fiche

Naam site:	Menen – Meerseweg (Lar Zuid)
Onderzoek:	Archeologische prospectie
Ligging:	Meerseweg 8930 Menen West-Vlaanderen
Kadaster:	Menen (Rekkem), Afdeling 5, Sectie C, Percelen: 171A, 211c, 210, 206b, 205b, 190a, 192a en 191. Kortrijk (Aalbeke), Afdeling 9, Sectie B, Percelen: 7a, 8b en 9b.
Coördinaten:	Noord: X: 68077.78 Y: 163184.59 Noordoost: X: 68313.72 Y: 163122.47 Zuidoost X: 68228.13 Y: 162972.38 West: X: 67472.53 Y: 162906.23
Opdrachtgever:	Jos Dumoulin bvba
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba
Projectcode BAAC:	2016-215
Projectleiding:	David Demoen
Vergunningsnummer:	2016/275
Naam aanvrager:	David Demoen
Terreinwerk:	1,5 dag
Verwerking:	
Trajectbegeleiding:	Jessica Vandevelde (Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen)
Bewaarplaats archief:	BAAC Vlaanderen bvba (tijdelijk)
Grootte projectgebied:	2659 m ²
Grootte onderzochte oppervlakte:	1430,5 m ²
Reden van de ingreep:	Verplaatsing buurtweg en aanleg fietspad in het kader van de ontwikkeling van een industriezone.
Bijzondere voorwaarden:	Opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed
Archeologische verwachting:	Voor het projectgebied zelf is weinig historische en archeologische informatie voor handen. Het gebied is van

rurale aard. Uit onderzoek in de omgeving blijkt dat verschillende periodes vertegenwoordigd waren. Wanneer we de bodem en het landschap in rekening brengen, kunnen we ter hoogte van de Rekkembeek een lage sporendensiteit verwachten. De flank van het leemplateau was vermoedelijk interessanter om zich te vestigen.

Wetenschappelijke vraagstelling:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
  - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  - Wat is de omvang?
  - Komen er oversnijdingen voor?
  - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

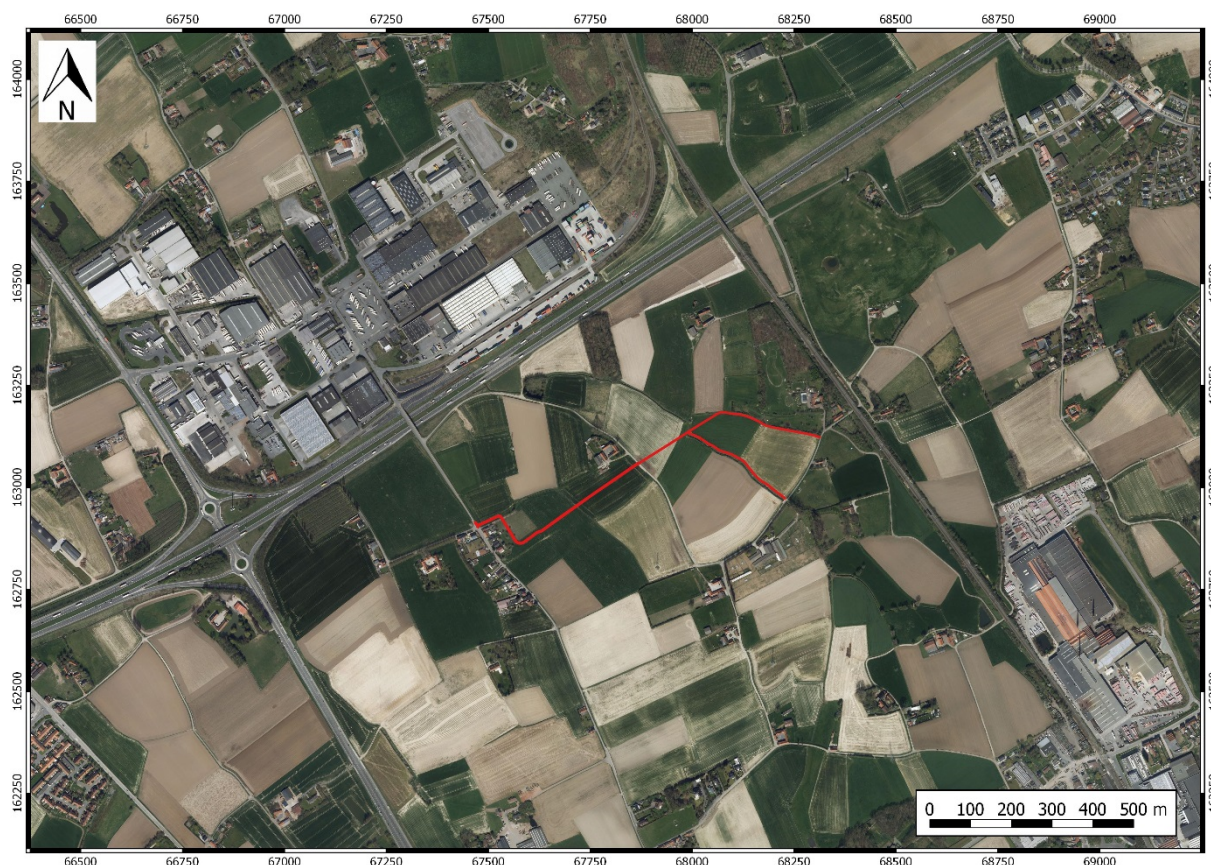
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Resultaten:

Het proefsleuvenonderzoek leverde slechts een handvol archeologische sporen op. Het ging om een aantal greppels en enkele losstaande (paal-)kuilen. In de spoorvullingen deed men geen archeologische vondsten. Bovendien waren de mogelijke (paal-)kuilen zeer ondiep bewaard.

1 Inleiding

Naar aanleiding van de verplaatsing van een buurtweg en de aanleg van een fietspad in het kader van de ontwikkeling van een industriezone (zie Figuur 1) voerde BAAC Vlaanderen op 13 en 14 juli 2016 een archeologische prospectie met ingreep in de bodem uit. Dit onderzoek gebeurde in opdracht van Jos Dumoulin bvba.

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op orthofoto.¹

In het kader van het ‘archeologiedecreet’ (decreet van de Vlaamse Regering 30 juni 1993, houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, inclusief de latere wijzigingen) en het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 20 april 1994, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist, in samenspraak met het Agentschap Onroerend Erfgoed, eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de verkaveling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de prospectie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

¹ Geopunt 2015.

Projectverantwoordelijke was David Demoen. Annelies Claus werkte mee aan het onderzoek. Het aardewerk werd bekeken door Olivier Van Remoorter en Niels Janssens. Contactpersoon bij de bevoegde overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, was Jessica Vandeveld. Bij de opdrachtgever was dit Veerle Devlieghere.

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een beknopt bureauonderzoek met de gekende bodemkundige en archeologische gegevens betreffende het onderzoeksgebied en haar omgeving. Vervolgens wordt de toegepaste methode toegelicht. Daarna worden de resultaten van de archeologische prospectie en een eerste studie van het vondstmateriaal gepresenteerd. Hieruit volgen een synthese en interpretatie van de occupatiegeschiedenis van het onderzoeksterrein en een archeologische waardering met een advies voor eventueel vervolgonderzoek.

2 Bureauonderzoek

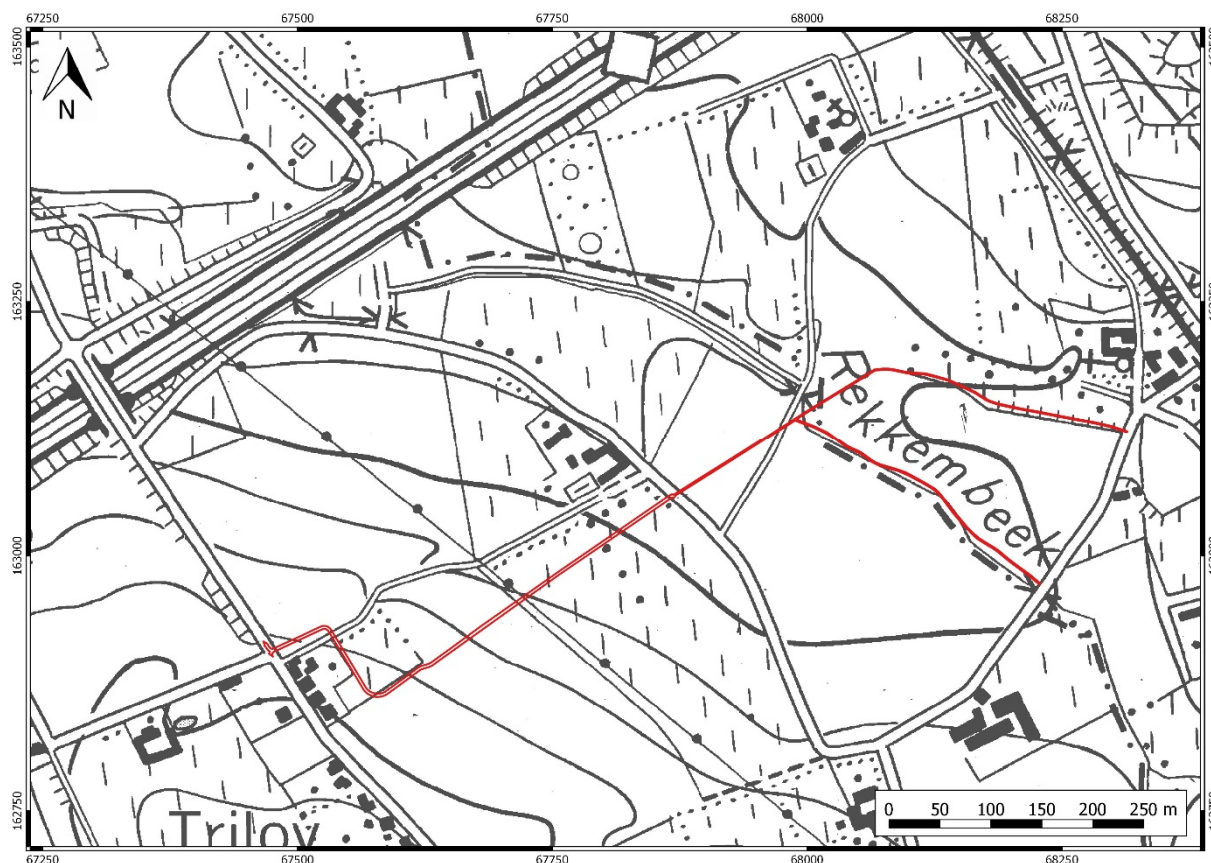

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de voorafgaand aan het veldonderzoek beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie en archeologie met betrekking tot de onderzoekslocatie en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.1 Landschappelijke en bodemkundige situering

2.1.1 Topografische situering

Het onderzoeksterrein bevindt zich zowel op het grondgebied van Menen als op dat van Kortrijk. Het projectgebied ligt een vijftal kilometer ten zuidoosten van de stadskern van Menen en een zevental kilometer ten zuidwesten van de stadskern Kortrijk. De dorpskernen van Rekkem en Lauwe liggen een drietal kilometer ten noorden van het projectgebied. Het wordt begrensd door de Triloystraat in het westen en de Brumierstraat in het oosten (zie Figuur 2). Centraal loopt de Meersweg. Ten noorden van het plangebied bevindt zich de E17 van Kortrijk naar Rijsel. Ten westen loopt de N58 richting Moeskroen. Vóór de aanleg van het industrieterrein bestond het terrein voornamelijk uit weiland en akkerland. Het maaiveld kent een oostwaarts aflopend reliëf, met een hoogte variërend tussen 40 m TAW en 28 m TAW. Eén van de te onderzoeken aftakkingen loopt langs de Rekkembeek.

Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart²

2.1.2 Landschap en geologie

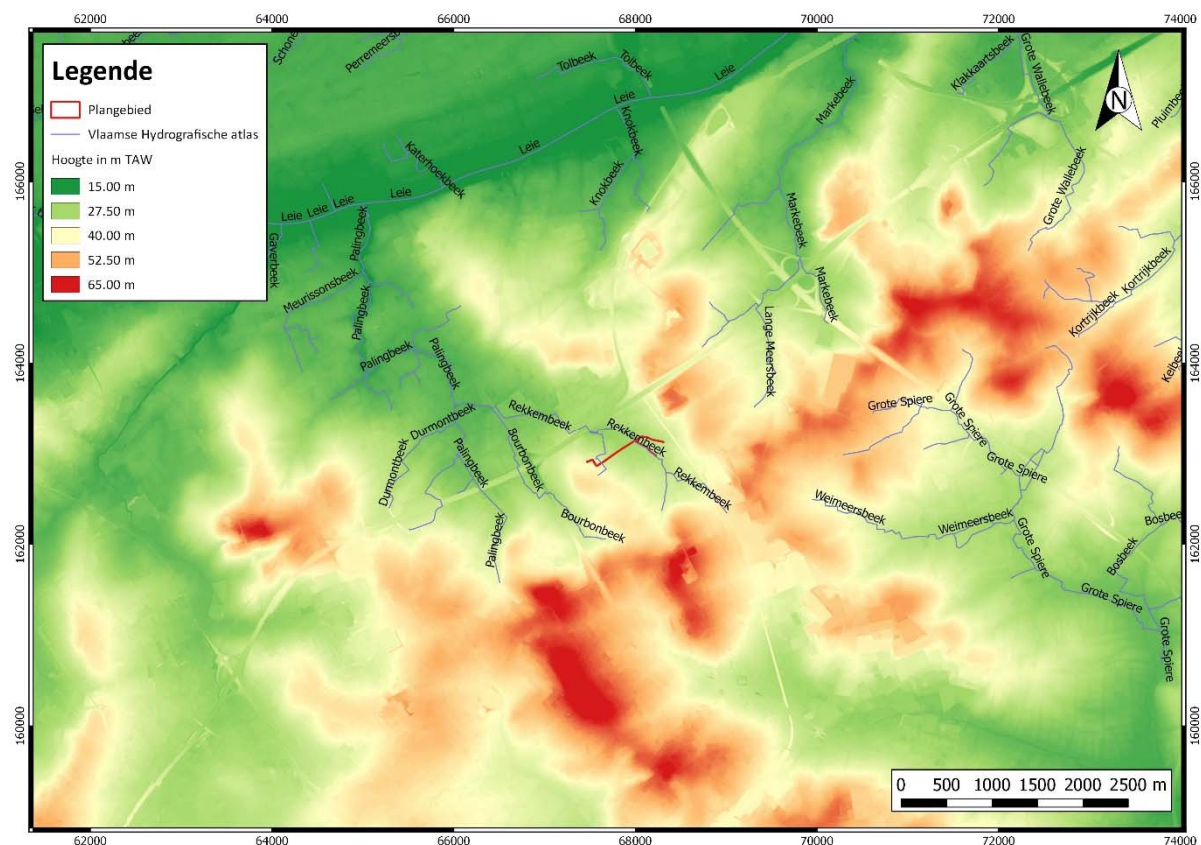
a) Landschappelijke situering

Landschappelijk bevindt het onderzoeksterrein zich op de overgang tussen een alluviale laagvlakte in het Schelde-Leie interfluvium (ten noorden van het onderzoeksterrein) en een heuvelachtig gebied (ten zuiden van het onderzoeksterrein). De alluviale laagvlakte tussen Leie en Schelde bestaat in principe uit twee brede valleien die zich evenwijdig in zuidwest-noordoostelijke richting oriënteren. Deze valleien kennen een opvallend vlak reliëf, dat varieert tussen 10 m en 20 m TAW. Het heuvelgebied net ten zuiden van het onderzoeksterrein strekt zich uit over heel het zuidoosten van West-Vlaanderen, van Moeskroen over Anzegem tot Kruishoutem en scheidt de valleivlakte van de Schelde van deze van de Leie. Gemiddeld is deze heuvelrug tussen 40 m en 50 m hoog. Het hoogste deel van deze heuvelrug, tot ongeveer 85 m TAW, bevindt zich tussen Bellegem en Heestert – Wortegem.³

² Geopunt 2016.

³ De Geyter ea. 1999, 8 & Bogemans 2007, 4.

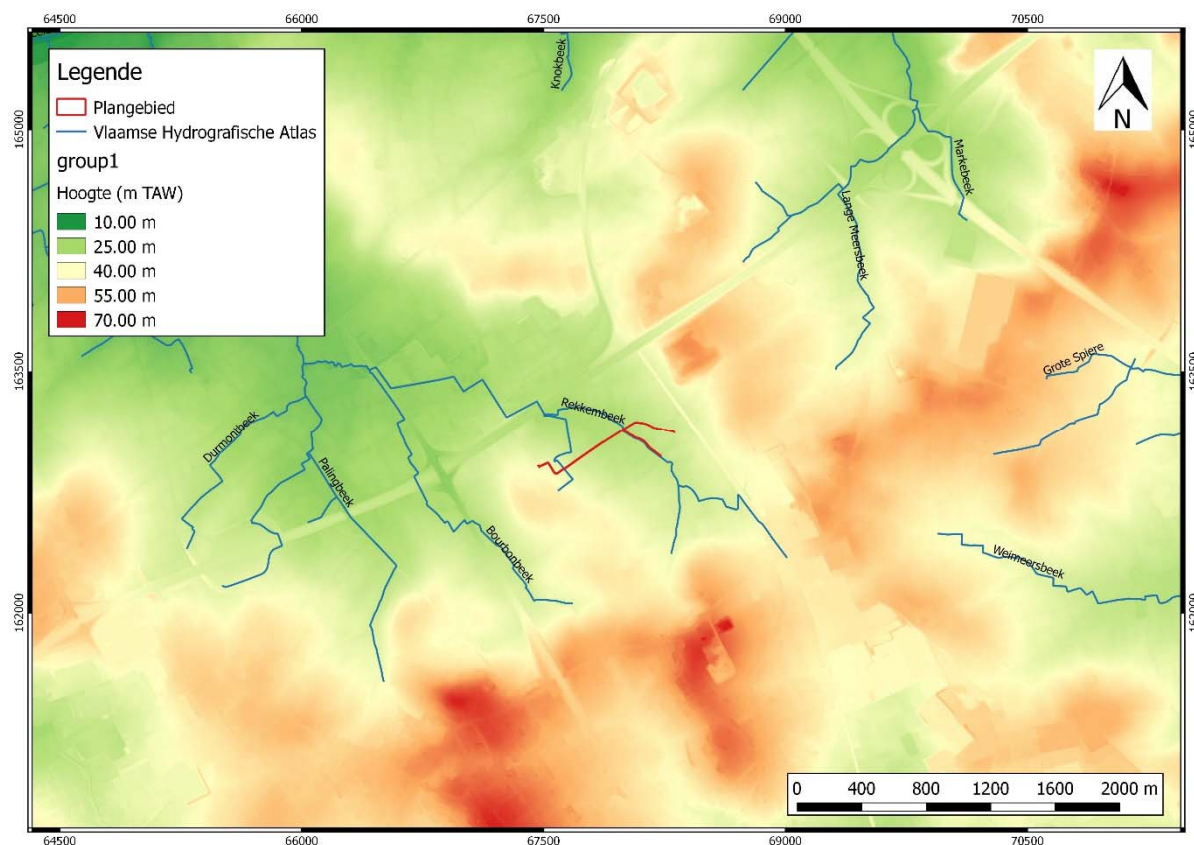

Figuur 3: Situering van het onderzoeksterrein op het DHM en de Vlaamse Hydrografische Atlas.⁴

De topografie in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein wordt grotendeels bepaald door het beekdal van de Rekkembeek (zie Figuur 4). Deze ontspringt net ten zuidoosten van het onderzoeksterrein – op de top van de heuvelrug tussen de Schelde- en Leievallei – en vloeit in noordwestelijke richting naar het Leiedal. Voor de monding in de Leie vloeit de Rekkembeek samen met onder andere de Durmontbeek, de Palingbeek en de Bourbonbeek. Samen vormen deze beken een groter beekdal dat zich diep insnijdt in de heuvelrug tussen Leie en Schelde.

⁴ Geopunt 2016.

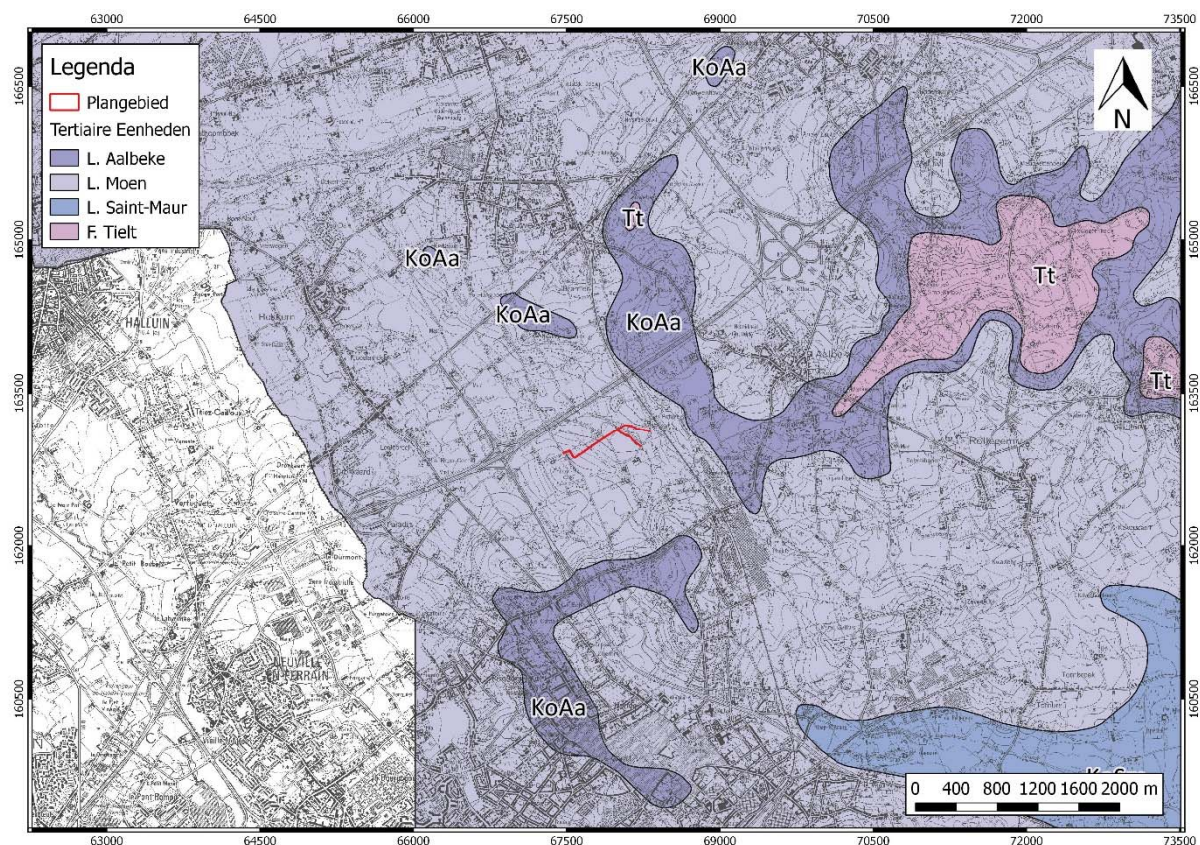
Figuur 4: Detail van het reliëf in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein.

b) Geologische situering

De Tertiaire ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit afzettingen van het *Lid van Moen* (KoMo), een onderdeel van de *Formatie van Kortrijk* (zie Figuur 5). Deze formatie omvat verschillende mariene afzettingen die voornamelijk uit kleiige sedimenten met weinig microfossielen bestaan. Deze afzettingen moeten in het Vroege tot Midden Ieperiaan gedateerd worden.⁵ Het *Lid van Moen* is echter een heterogene, siltige tot zandige afzetting, waarbinnen wel vaak homogene kleilagen (tot enkele meters dik) voorkomen. De gemiddelde dikte van de afzettingen van het *Lid van Moen* bedraagt 45 m.⁶

⁵ Laga ea. 2001, 139-140.

⁶ De Geyter 1999, 28-29.; De Geyter 2001, 32-33.

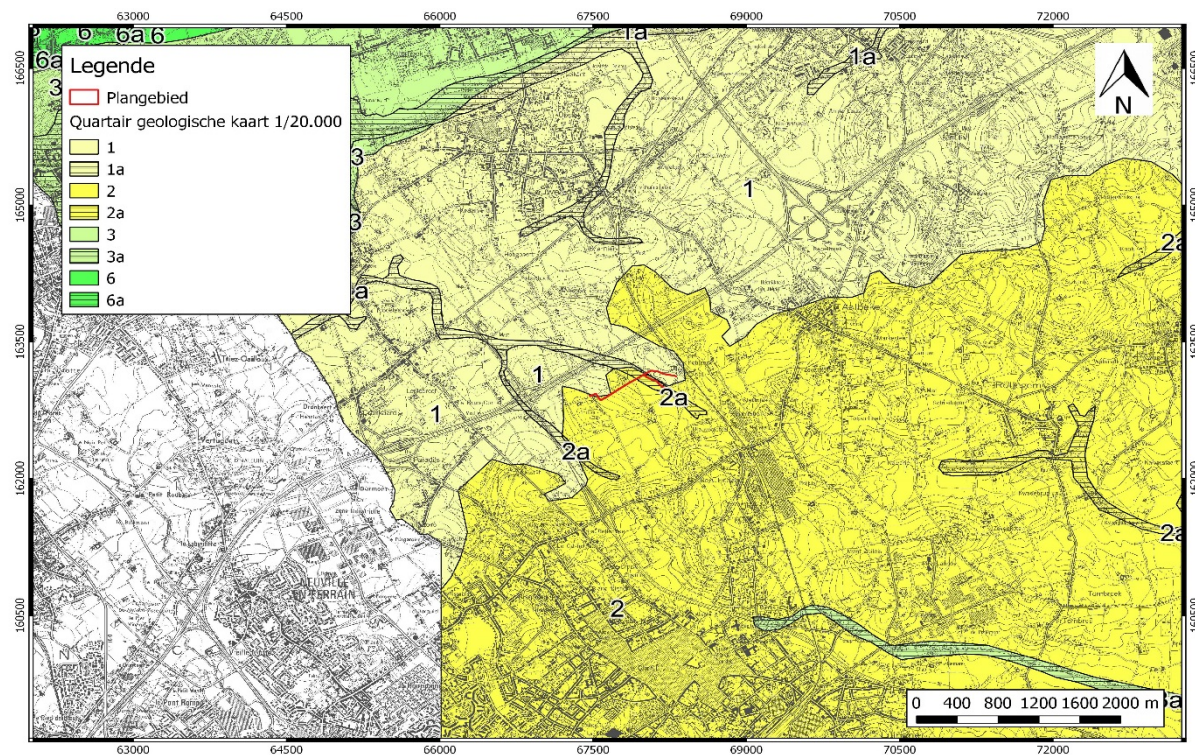

Figuur 5: Situering van het onderzoeksterrein op de Tertiair Geologische Kaart van Vlaanderen.⁷

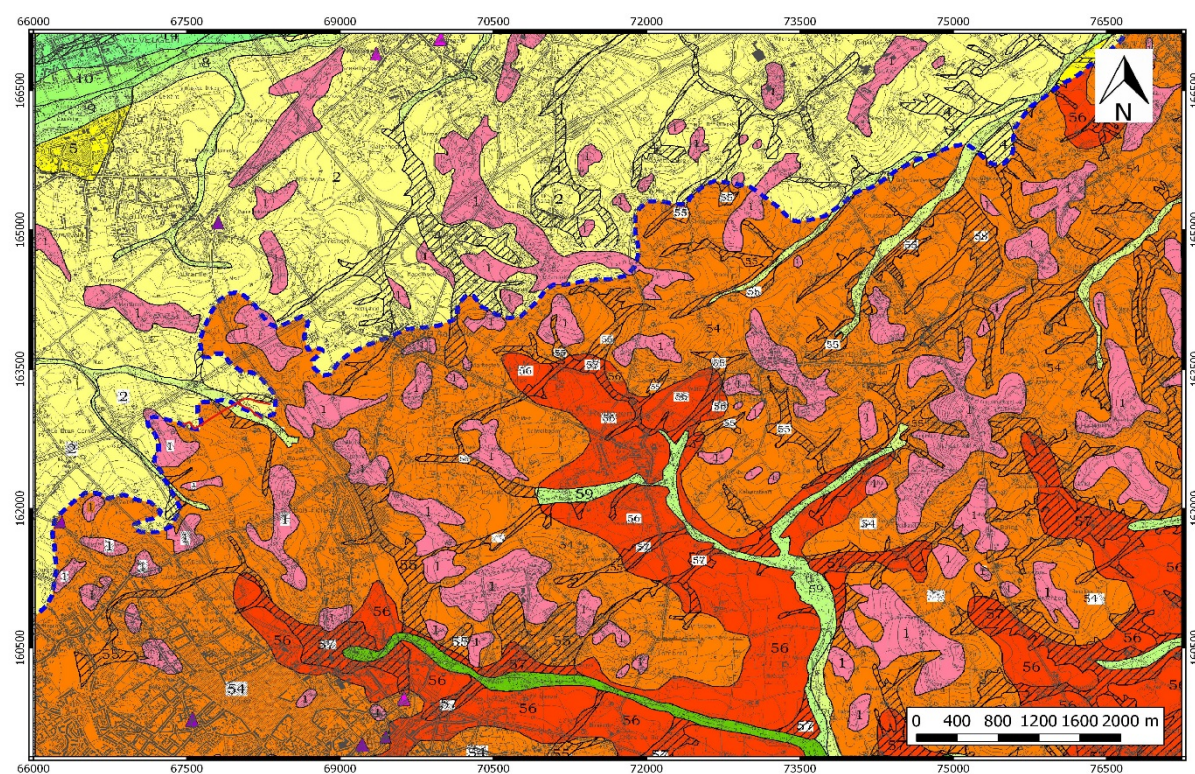
Het projectgebied bevindt zich op het terrein tussen de Leie- en Scheldevallei. Het gebied wordt gekenmerkt door een golvend reliëf als gevolg van het zich insnijden van verschillende rivieren en beken in de Vlaamse Vallei. Op de quartairgeologische kaarten (Figuur 6 en Figuur 7; aangegeven door de blauwe stippellijn) kunnen we zien dat het plangebied zich bevindt op de pedologische grens tussen het loessgebied en het overgangsgebied tussen dekzandgebied en loessgebied. Het onderscheid wordt gemaakt op basis van de aard van de eolische afzettingen. In het loessgebied bestaat de eolische afzetting uit een zandige tot zandlemige bodem (op de kaarten respectievelijk 2 en 54). Bovenaan is deze homogeen en onderaan zijn zand- en leemlagen gealterneerd. Deze afzettingen behoren tot de Formatie van Gent en kwamen tot stand tijdens het laat-Weichseliaan. In het overgangsgebied zijn de eolische afzettingen homogeen en lemig (op de kaarten respectievelijk 1 en 2). Deze afzettingen behoren tot het Lid van Brabant en kwamen eveneens tijdens het laat-Weichseliaan tot stand. De oudste quartaire afzettingen vinden we nabij het verloop van de Rekkembeek (op de kaarten respectievelijk aangegeven door 2a en 8+59). Het gaat om de mogelijke aanwezigheid van vlechtende rivierafzettingen. Deze kunnen zeer fijn tot grof zandig zijn. Mogelijks komt op de bodem ook grind voor. Ze worden aangeduid als de formatie van Zemst en kennen hun oorsprong in het vroeg-Weichseliaan. Deze fluviatiele afzettingen worden afgedekt door de hierboven beschreven eolische afzettingen. Deze zijn echter geheel of gedeeltelijk weggeërodeerd. Het geheel wordt afgedekt door colluviale afzettingen uit het Holoceen. De rivierafzettingen van de Rekkembeek worden aan beide zijdes lokaal geflankeerd door colluviale afzettingen (55 en 4 op Figuur 7). Deze zijn lemig tot zandlemig en zijn ontstaan door hellingsprocessen. Ze hebben geen profielontwikkeling. Deze afzettingen dekken de reeds beschreven eolische afzettingen af.

⁷ Geopunt 2016.

Figuur 6: Situering van het onderzoeksterrein op de algemene Quatairgeologische Kaart van Vlaanderen (1:200.000).⁸

Figuur 7: Situering van het onderzoeksterrein op de Quatair Geologische Kaart van Vlaanderen (links).⁹

⁸ Geopunt 2016.

2.1.3 Bodem

Op de Bodemkaart van Vlaanderen is een aantal verschillende bodemtypes ter hoogte van het onderzoeksterrein gekarteerd. In het uiterste westen ligt een *matig droge zandleembodem met textuur B horizont (Lca)* (Figuur 8). Dergelijke bodem wordt gekenmerkt door een 25 cm dikke, donkerbruine bouwvoor, die rust op een zwak humeuze, bruinachtige overgangshorizont. Deze overgangshorizont kan tussen 30 cm en 40 cm dik zijn. Onder deze horizont bevindt zich een meer kleiige textuur B-horizont. Soms bevindt zich tussen de A- en B-horizont een E-horizont, die tot 40 cm dik kan zijn. Op een diepte van 1 m tot 1.20 m treden roestverschijnselen op. De droge zandleemgronden kennen algemeen een goede waterhuishouding, waardoor deze zonder veel problemen kunnen worden ingezet voor de teelt van veeleisende gewassen. De nattere variant wordt – ondanks de natte toestand in de natte seizoenen – bij de beste landbouwgronden van Vlaanderen beschouwd. Enige drainage is wel aangewezen.¹⁰

Oostwaarts en op het einde van de zuidelijke aftakking komt een *matig droge leembodem met textuur B horizont (Aca)* voor. Op matige diepte komt een gleyhorizont voor. De gronden met een dikke A-horizont (> 40 cm) zijn niet geërodeerd en vinden we terug op brede plateaus of zwakke hellingen. Op hellingen of in de nabijheid van Tertiaire ontsluitingen komen de gronden met een dunne A-horizont (< 40 cm) voor. Deze bodems zijn gunstig voor de landbouw¹¹.

Ten westen van de Rekkembeek strekt een *matig droge zandleembodem zonder profiel (Lcp)* zich uit. Bij deze gronden is de bouwvoor (Ap) meestal (donker-)grijsbruin en ongeveer 20-30 cm dik. Daaronder bevindt zich een zwak humeuze overgangshorizont van sterk wisselende dikte. Deze horizont bevat vaak houtskool en baksteenrestjes. De gronden worden geassocieerd met profielen met een verbrokkelde textuur B horizont of een andere profielontwikkeling. De roestverschijnselen kan men vaststellen vanaf 80-120 cm diepte. In de winter is de bodem vaak iets te nat. Toch is deze geschikt voor de meeste gewassen¹².

Ten oosten van de Rekkembeek komt een *matig natte leembodem zonder profielontwikkeling en met textuur B horizont* (respectievelijk *Adp* en *Ada*) voor. De bodem zonder profielontwikkeling wordt gekenmerkt door een bovenlaag met een bruinigrijze kleur die geleidelijk overgaat in niet gedifferentieerd colluviaal materiaal. Dit bevat baksteenrestjes en houtskoolfragmenten. Het geheel rust op een afgeknotte textuur B of op een Tertiair substraat. Vanaf 50 cm diep komt een roestkleur voor. Deze grond is typisch voor lage brede depressies, de lage rand van hellingen en de oeverwallen in alluviale valleien. Met behulp van drainage zijn ze geschikt voor veeleisende teelten. Het meest gunstig is deze bodem voor weiland¹³. De matig natte leembodem met textuur B horizont (*Ada*) komt typisch voor in gesloten terreindepressies met gebrekkige afwatering. Ook vindt men ze terug op de lagere kant van terreinhellingen en soms op kleiontsluitingen. De bodem is over het algemeen te nat voor de gewone landbouwteelten. Zonder een doorgedreven drainagesysteem kan deze bodem het best als weiland gebruikt worden. Uiterlijk wordt deze bodem gekenmerkt door een bruinigrijze bovengrond. De E horizont, indien aanwezig, heeft een bleekbruine kleur. Op de overgangszone met de textuur B neemt men duidelijke roestverschijnselen waar. De kleur van de textuur B is bruin met okerkleurige gleyverschijnselen. Dieper in deze Bt komen grijsachtige vlekken voor. Zeer dikwijls bevat deze ook (Fe, Mn) concreties.¹⁴

⁹ Geopunt 2016.

¹⁰ Van Ranst et al. 2000, 267.

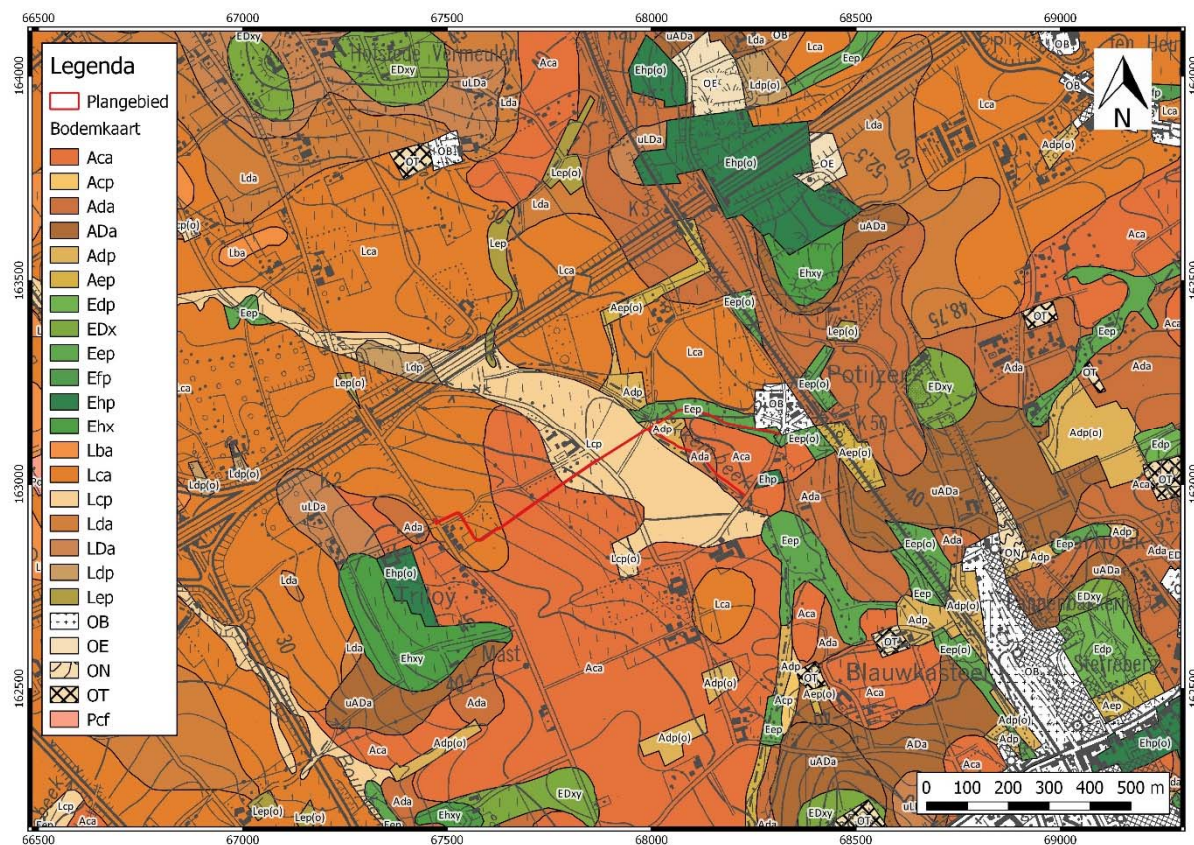
¹¹ Van Ranst et al. 2000, 300.

¹² Van Ranst et al. 2000, 269.

¹³ Van Ranst et al. 2000, 300-301.

¹⁴ Van Ranst et al. 2000, 302.

De noordelijke aftakking bevindt zich bijna volledig ter hoogte van een *sterk gleyige kleibodem zonder profiel (Eep)*. Deze bodem wordt gekenmerkt door een sterk humeuze bovengrond met een donker grijsbruine kleur en veel roest. Vanaf een diepte van 100 cm komt een blauwgrijze reductiehorizont voor. In de winter zijn deze gronden veel te nat en soms tijdelijke overstroomd. In de zomer zijn ze goed vochthoudend. Deze bodem is geschikt voor weiland waarop zich vaak zodevertrapping voordoet.¹⁵

Figuur 8: Situering van het onderzoeksterrein op de Bodemkaart van Vlaanderen.¹⁶

¹⁵ Van Ranst 2000, 281.

¹⁶ Geopunt 2016.

2.2 Historiek en cartografische bronnen

Binnen dit kader wordt eerst een klein historisch overzicht gegeven over het onderzoeksgebied, daarna worden de reeds gekende archeologische waarden uit de nabije omgeving besproken.

2.2.1 Historiek¹⁷

Het projectgebied ligt in een ruraal gebied waarvoor weinig historische bronnen beschikbaar zijn. Het grootste deel van het oppervlak ligt op het grondgebied van Menen en sluit aan bij de parochie Rekkem. De nabijgelegen gehuchten Dronkaard en Paradijs behoren ook tot deze parochie. Ten noordoosten van de parochiekerk in Rekkem trof men de oudste sporen van bewoning aan. Het ging om enkele klingen en krabbers uit het neolithicum. De aanwezigheid van een bron en het hoger gelegen niveau van deze locatie ligt wellicht aan de basis van continue bewoning. Ook de gemakkelijk te bewerken lichte zandleemgronden in deze regio waren aantrekkelijk voor het vestigen van nederzettingen. Uit de Gallo-Romeinse periode stammen nog twee wegen, namelijk de Dronckaertstraat en de weg van Kortrijk naar Rijsel. De heerlijkheid Rekkem ontstond wellicht in de loop van de 11de eeuw. De benaming van deze parochie (samenstelling “Rek” en “hem”) is vermoedelijk Frankisch van oorsprong. Omstreeks 1173 wordt “Reckeham” vermeld als dorp of “villa”. Rond 1200 waren de grenzen van de parochie ongeveer gelijklopend met de huidige van deze latere gemeente. Rekkem behoorde tot één van de vijf roeden van de Kasselrij van Kortrijk. In 1242 wordt voor het eerst een heer van Rekkem vernoemd: Robrecht van Lampernisse. De heerlijkheid van Rekkem werd tot aan de Franse Revolutie bestuurd door een adellijke familie die zich de naam van de heren van Rekkem toe-eigent. Vanaf de 15de eeuw ontstond een heuze molentraditie in Rekkem. Deze waren voornamelijk op hoger gelegen terreinen gevestigd. Een eerste vermelding van de molen Dumoulin dateert uit 1451. In 1641 werden twee molens vermeld langs de weg naar Tourcoing. Tijdens de 80-jarige oorlog en de Frans-Spaanse oorlog in de 16de en 17de eeuw had de parochie het zwaar te verduren. De kerk werd onder andere in 1658 in brand gestoken. In 1668 werd Rekkem door het Verdrag van Aken Frans grondgebied. In 1678 al keerde de roede waartoe Rekkem behoorde terug naar Vlaanderen. Toch kende de parochie een grote Franstalige invloed. Zo werden vele plaatsnamen vervangen door hun Franse tegenhangers. In Rekkem bleef men echter ook Nederlands hanteren. In de 19de eeuw begon een beperkte industrie zich te ontwikkelen. Er werd voornamelijk tabak en vlas verwerkt. Intussen was de molentraditie zo goed als verdwenen. Tussen 1900 en 1930 migreerden Vlaamse arbeiders uit het binnenland naar deze grensparochie om in Frankrijk te gaan werken. Rekkem behield zijn tweetalig statuut tot in 1947. Daarna werd het officieel een Vlaamstalige gemeente.

2.2.2 Cartografische bronnen

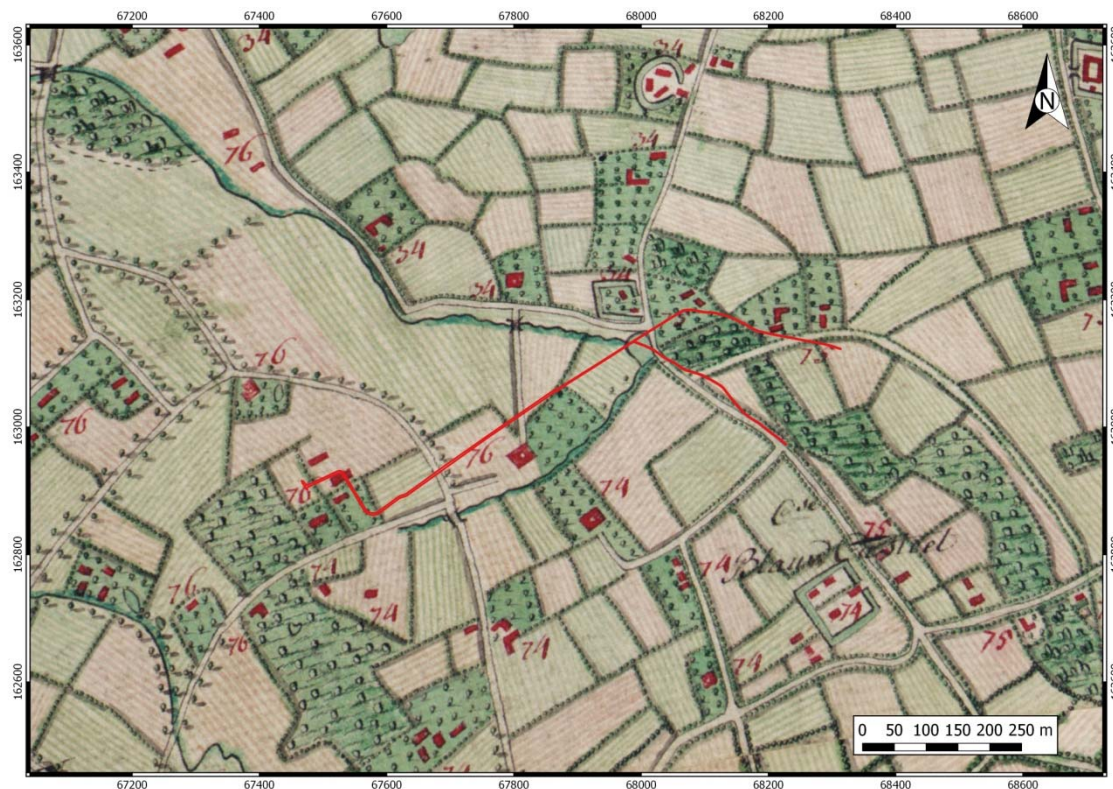
Om na te gaan hoe het terrein werd ingericht in historische tijden en of het landgebruik van het huidige perceel is gewijzigd doorheen de tijd, werden enkele historische kaarten geraadpleegd, waaronder de Ferrariskaart, Popp-kaart, Atlas van de Buurtwegen en Vandermaelenkaart. Er moet voorzichtig omgesprongen worden met deze kaarten. Ze zijn soms niet nauwkeurig en gemaakt met een bepaald doel voor ogen dat mee de inhoud van de kaart heeft bepaald. De Ferrariskaart is bijvoorbeeld een kaart die gemaakt is voor militaire doeleinden, bijgevolg zijn perceelsgrenzen slechts bij benadering afgebeeld en wordt er eerder een beeld geschept van de open- of geslotenheid van een landschap. Op de randen van kaartbladen zijn dikwijls fouten waar te nemen (bijvoorbeeld zaken die dubbel staan afgebeeld of incongruenties), bovendien vertonen de

¹⁷ Deze tekst is deels overgenomen van de Inventaris Onroerend Erfgoed.

kaartbladen een sterke verschuiving en rotatie naar het noordwesten toe. Op de Popp-kaart is dan weer sterk gefocust op perceelsgrenzen maar houdt weinig rekening met de natuurlijke kenmerken van het landschap.

a) De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Ferrariskaart) (1771-1778)

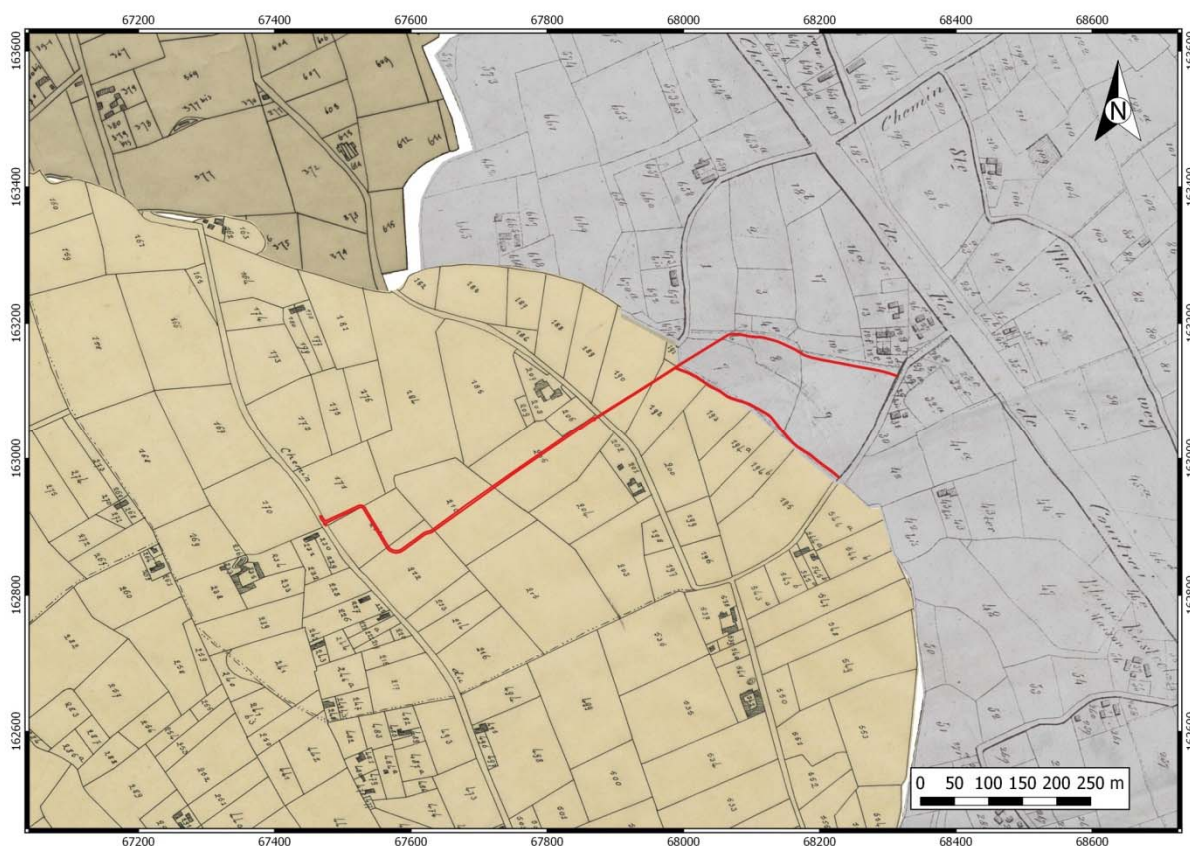
Figuur 9: Situering van het onderzoeksterrein op de Ferrariskaart.¹⁸

Op de kabinetskaart van Ferraris is te zien dat het onderzoeksgebied doorheen ruraal gebied loopt (Figuur 9). Ter hoogte van het plangebied in het westen situeren zich enkele rechthoekige gebouwen. Ook de meest noordelijke aftakking loopt in de buurt van bebouwing. We zien dat het tracé voornamelijk akkerland doorkruist. De akkers zijn omgeven door heggen. Op de kaart zien we in het noordwesten open fields. Deze grote vlaktes suggereren een relatief rijke landbouwgrond die nog werd bewerkt als gemeenschappelijk goed. Ten oosten van de Rekkembeek en in het zuiden is al meer sprake van percellering. Op een aantal plaatsen doorkruist het tracé boomgaarden. Vooral ter hoogte van de noordelijke aftakking lijken de gronden ingenomen door boomgaarden en bos. Daarnaast worden ook een aantal wegen doorkruist. Deze komen niet overeen met het huidige wegennet. De Rekkembeek kende toen ook een ander verloop. De zuidelijke aftakking wordt op deze kaart geflankeerd door een weg.

In de omgeving situeren zich een aantal sites met walgracht. Net ter hoogte van de splitsing van het projectgebied bevindt zich een bijna vierkante omwalling met daarbinnen een tweetal kleine gebouwen. In het noorden zien we een cirkelvormige omwalling met centraal drie rechthoekige gebouwen. In het zuidoosten ligt een vierkante omwalde hoeve met vier rechthoekige gebouwen. Het wordt aangegeven als het “Blauw Casteel”. Ten zuiden van het projectgebied tenslotte vermelden we nog een tweetal vierkante hoeves. De toegangsweg tot één daarvan wordt doorkruist door het te onderzoeken tracé.

¹⁸ Geopunt 2016.

b) Popp-kaart (1842-1879) & Atlas van de Buurtwegen (ca. 1840)

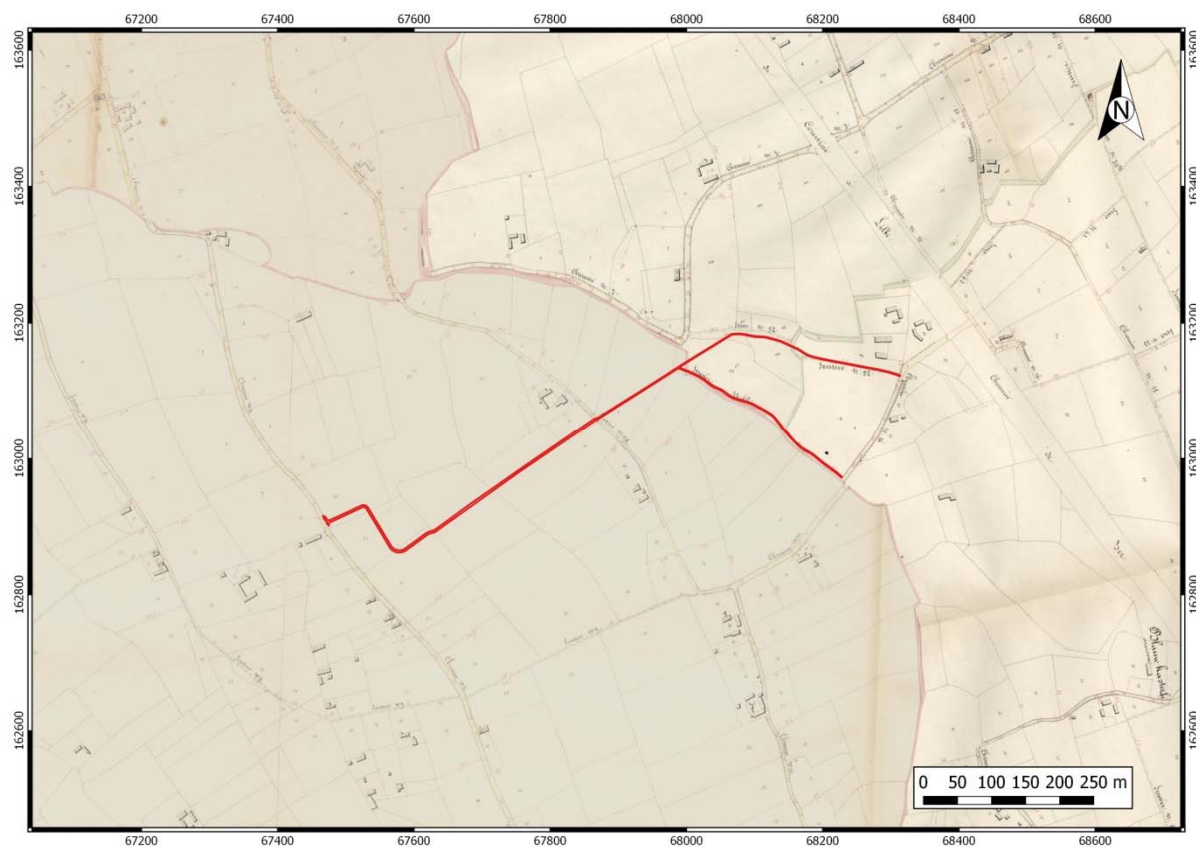

Figuur 10: Situering van het onderzoeksterrein op de Popp-kaart.¹⁹

Op de Popp-kaart (zie Figuur 10) en de Atlas van de Buurtwegen (Figuur 11) zien we dat het gebied omstreeks het midden van de 19^e eeuw er iets anders uitziet. De wegen kennen het verloop zoals heden. De sites met walgracht zijn zo goed als verdwenen. De percelen zijn anders ingedeeld. We zien dat percelen langs de Rekkembeek smaller en kleiner zijn dan de percelen meer naar het westen. Dit soort percelen vertegenwoordigen vaak een de iets marginalere gronden. Een aantal percelen ter hoogte van de noordelijke aftakking zijn het kleinst en het smalst.

¹⁹ Geopunt 2016.

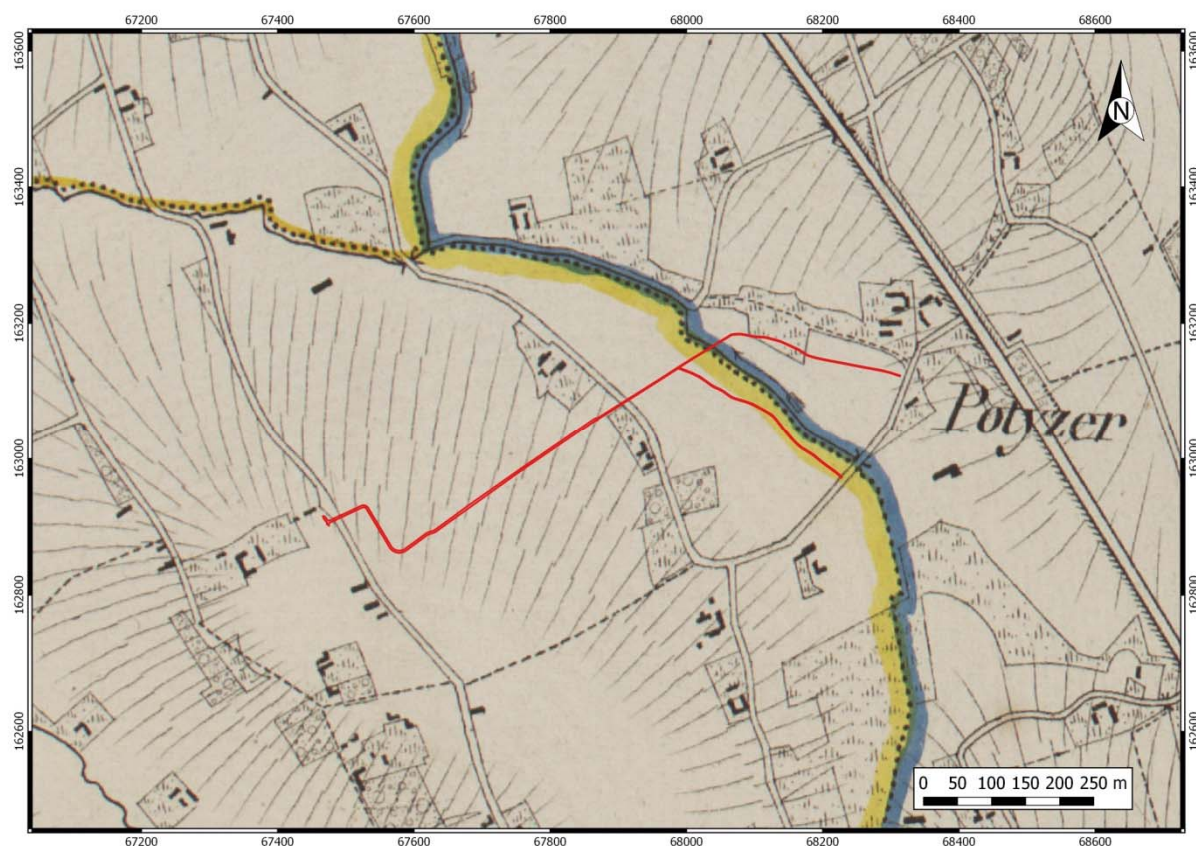

Figuur 11: Situering van het onderzoeksterrein op het overzichtsplan (boven) en het detailplan (onder) van de Atlas der Buurtwegen.²⁰

²⁰ Geopunt 2016.

c) Vandermaelenkaart (1846-1854)

Figuur 12: Situering van het onderzoeksterrein op de Vandermaelenkaart.²¹

Op de Vandermaelenkaart zien we eveneens een weggennet gelijkaardig als het hedendaagse systeem. We bevinden ons in ruraal gebied met verspreide bewoning. De noordelijke aftakking bevindt zich ter hoogte van weiland (de weergave van het projectgebied vertoont een kleine afwijking). De zuidelijke aftakking bevindt zich ter hoogte van de grens tussen het grondgebied van Menen en Kortrijk. Het terrein helt in het westen af richting deze grens gevormd door de Rekkembeek.

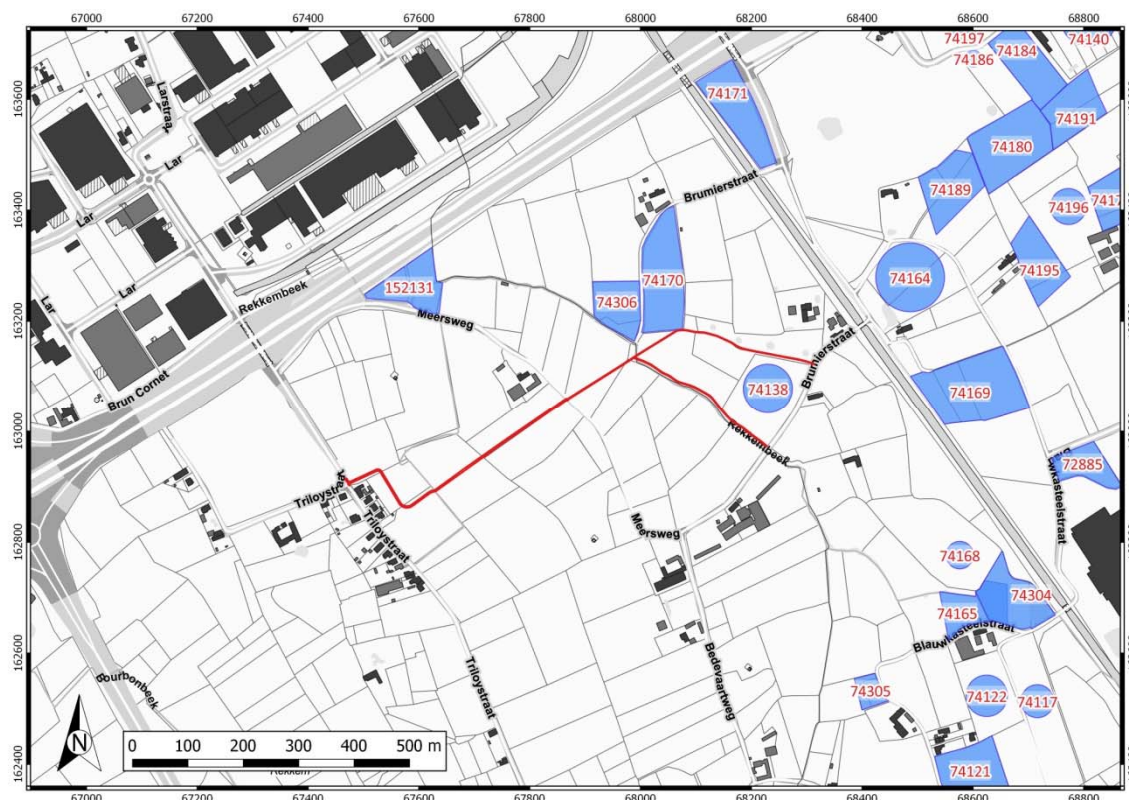
2.3 Archeologische data

2.3.1 Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Hoewel lang niet alle vindplaatsen en vondsten in de databank zijn opgenomen, kan dit overheidsinstrument helpen om een inschatting te maken van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Uit het plangebied aan de Meersweg in Menen zelf zijn geen vondsten bekend, maar in de directe omgeving is een aantal archeologische waarden gekarteerd (zie Figuur 13).²²

²¹ Geopunt 2016.

²² Centrale Archeologische Inventaris 2016.

Figuur 13: Situering van het onderzoeksterrein op de CAI-kaart.²³

In de buurt van het projectgebied is een aantal sites met walgracht gesitueerd. Ook kon men uit cartografische bronnen de locatie van een andere site met bewoning achterhalen. Een overzicht van deze sites:

- 152131: *Mene – Rekkembeek*. Uit cartografische bronnen (18de eeuw) gekende site met walgracht.
- 74306: *Kortrijk – Brumierstraat*. Uit cartografische bronnen (18de eeuw) gekende site met walgracht. Men vond er tijdens een veldprospectie ook enkele postmiddeleeuwse scherven verspreid over het terrein.
- 74171: *Kortrijk – Brumierstraat*. Uit cartografische bronnen (18de - 19de eeuw) gekende site met bewoning. In het teken van een licentiaatsverhandeling vond men er aardewerk uit de late en postmiddeleeuwen. Men trof er ook glas en bouw materiaal aan.
- 72885: *Kortrijk – Sterhoek*. Uit cartografische bronnen (vanaf tweede helft 17de eeuw) gekende site met walgracht. De site bleef zichtbaar tot eind jaren '80. Mogelijk heeft de site een laatmiddeleeuwse oorsprong en werd deze de "Heerlijkheid van Romays" genoemd.
- 74304: *Kortrijk – Blauwkasteel*. Uit cartografische bronnen (vanaf tweede helft 17de eeuw) gekende site met walgracht. Na de Eerste Wereldoorlog werd de hoeve gesloopt. De omwalde hoeve droeg de naam "Heerlijkheid Ter Leute" of "Blauwkasteel". Een uitgevoerde veldprospectie leverde geen archaeologica op.
- 74305: *Kortrijk – Blauwkasteel*. Uit cartografische bronnen (18de eeuw) gekende site met walgracht. De site zou een rechthoekig grondplan gehad hebben en bestond uit drie gebouwen, toegangspoort en walgracht. Een uitgevoerde veldprospectie leverde geen archaeologica op.

²³ Centrale Archeologische Inventaris 2016.

Op de CAI-kaart is duidelijk een verschil vast te stellen tussen het aantal ID-locaties op het grondgebied van Menen en het aantal op het grondgebied van Kortrijk. Dit is te wijten aan een licentiaatsverhandeling uitgevoerd door Chris Vauterin tussen 1990 en 1991. Hij voerde op verschillende percelen veldprospecties uit. Op een groot aantal percelen ging het enkel om laatmiddeleeuws en postmiddeleeuws aardewerk dat over het akker verspreid was door bemesting (ID: 74170, 74138, 74186, 74184, 74169, 74165, 74122 en 74117). Op een aantal andere locaties vond men naast aardewerk uit de late en postmiddeleeuwen ook heel wat lithisch materiaal. Een overzicht van dergelijke vondsten:

- 74191: *Kortrijk – Burgemeester Margotstraat (A71)*. Naast postmiddeleeuws aardewerk trof men een afslagschrabber in zwarte silex aan.
- 74180: *Kortrijk – Doomanstraat (A65)*. Het gevonden lithisch materiaal bestond uit een schrabber in bruinzwarte translucente silex, een steker op afslag in zwarte silex, een geretoucheerde afslag in bruinzwarte translucente silex en een corticale afslag in zwarte silex. Daarnaast trof men ook een relatief hoge concentratie aan laatmiddeleeuws aardewerk aan. Op cartografische bronnen (waarvan de oudste uit 1759) was echter geen bewoning te zien. Men vermoedt een doorlopende bewoning van in de volle middeleeuwen tot begin 18de eeuw.
- 74189: *Kortrijk – Potijzer*. Op basis van de vondsten gaat men uit van een intense prehistorische activiteit op deze site en in de omgeving. Men vond een kern, een schrabber, klingfragmenten, een spits, een steker en verschillende afslagen). Verspreid over het akker trof men opnieuw laat- en postmiddeleeuws aardewerk aan.
- 74164: *Kortrijk – Potijzer*. Het lithisch materiaal bestond uit een kern in donkergrijze lichtgekleurde silex en een proximaal klingfragment in bruine translucente silex). Ook op dit perceel werd er postmiddeleeuws aardewerk verspreid door bemesting gevonden.
- 74196: *Kortrijk – Burgemeester Margotstraat (A83)*. De informatie uit de licentiaatsverhandeling van Chris Vauterin kon voor deze locatie aangevuld worden met de kennis gewonnen uit de veldprospectie van Yann Hollevoet rond de jaren '90. De aanleiding voor deze prospectie was de vondst van Romeins schervenmateriaal. Men vond er een geretoucheerde corticale afslag in zwarte silex en een corticale afslag in zwarte silex. Ook hier weer postmiddeleeuws aardewerk door bemesting verspreid over het akker.
- 74195: *Kortrijk – Papeye*. Naast 19de eeuwse aardewerk en glas vond men een cirkelvormige schrabber in zwartbruine silex en een kling in donkerbruine translucente silex.
- 74168: *Kortrijk – Blauwkasteel*. Op deze locatie vond men één enkele corticale afslag in bruine translucente silex. In grotere aantallen trof men postmiddeleeuws aardewerk verspreid over het terrein aan.
- 74121: *Kortrijk – Blauwkasteel*. Hier was het lithisch materiaal iets talrijker: een schrabber in zwartgrijze silex, een schrabber in zwartgrijze gevlekte silex, een geretoucheerde afslag in zwartgrijze silex en een geretoucheerde afslag in witgepatineerde bruin-grijze silex). Ook op deze locatie tenslotte laat- en postmiddeleeuws aardewerk verspreid via bemesting.

2.3.2 Ander archeologisch onderzoek in de omgeving

In de ruimere omgeving werden in een gelijkaardige paleolandschappelijke context – i.e. langsheen de Leievallei en de aangrenzende heuvelruggen – reeds verscheidene archeologische sites ontdekt. Deze sites situeren zich vooral in het Kortrijkse, ten oosten van Menen.

Zo werden in Wevelgem – Zuid in 2014 door BAAC Vlaanderen sporen uit de late bronstijd – vroege ijzertijd tot de midden-Romeinse periode blootgelegd.²⁴ De langdurige occupatie omvatte een langzaam gegroeid en evoluerend *ferme indigène*, dat ingepland was op de flanken van de Leiebedding. Opvallend waren de verschillende gebouwplattegronden, die kenmerken van zowel noordelijke (Alphen Ekeren-gebouwen) als zuidelijke (portiekhuizen) cultuurzones combineerden. Na de 2e eeuw na Chr. verdween de nederzetting.

Op de site Kortrijk - Schaapsdreef werden in 2015 door BAAC Vlaanderen onder andere een grafcirkel uit het finaalneolithicum (zie Figuur 14) en woonerven uit de late ijzertijd/vroeg-Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen. Erg opvallend was een grote ovenstructuur, die nog niet sluitend gedateerd kan worden. Deze oven bevatte mogelijk Michelsbergaardewerk, hetgeen de structuur in het neolithicum zou dateren. Deze datering is echter nog hypothetisch en een latere datering van de structuur kan niet uitgesloten worden.²⁵

Figuur 14: Finaalneolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.²⁶

Een kleine kilometer ten zuiden van de site aan de Schaapsdreef voerde BAAC Vlaanderen aan de Manpadstraat een archeologisch vooronderzoek uit. Binnen het ca. 8 ha grote onderzoeksterrein werden verschillende Romeinse nederzettingssporen aangetroffen. Het noordelijke deel van het onderzoeksterrein omvatte het beekdal van de Grote Wallebeek. In deze zone werden verschillende afvalkuilen blootgelegd.²⁷

Tussen augustus 2015 en januari 2016 vond in Zwevegum een grote vlakdekkende archeologische opgraving plaats. Op de site van Zwevegum – Losschaert werden op een terrein van ca. 12 ha verschillende interessante bewoningssporen uit de ijzertijd, Romeinse periode en middeleeuwen aangetroffen. Deze bewoningssporen zijn geassocieerd aan verscheidene uitgebreide woonerven. Daarnaast werd ook een Romeins brandrestengravelveld blootgelegd.²⁸

Meer naar het oosten nog, in Wielsbeke dat eveneens in die Leievallei ligt, werden niet alleen in 2005 maar ook in 2015 belangrijke meerperiodensites opgegraven. De opgravingen in Wielsbeke-

²⁴ Dyselinck 2015, 189-190.

²⁵ Baeyens & Pawelczak 2015, 22-43.

²⁶ Baeyens & Pawelczak 2015, 40, Fig.26.

²⁷ De Cleer & Janssens 2012, 26-48.

²⁸ Sarah Hertoghs en Ron Bakx, persoonlijke communicatie.

Vaartstraat leverden een grachtencomplex met nederzettingssporen uit de 1^e eeuw v. Chr., een hutkom, een aantal kuilen en een mogelijk tweeschepig gebouw uit de vroeg-Romeinse periode, 5 brandrestengraven uit de Romeinse periode en een middeleeuws erf met een hoofdgebouw, enkele paalsporen, kuilen en een begrenzende gracht op^{29 30}. Vorig jaar werden op de site Wielsbeke-Lobeekstraat door Monument Vandekerckhove grafvelden uit de bronstijd, ijzertijd en Romeinse periode opgegraven, alsook een gebouw uit de bronstijd³¹.

Ook ten westen van Menen werd reeds belangwekkend archeologisch onderzoek uitgevoerd in de Leievallei.

Zo werden in 2009 in Wervik – De Pionier door het toenmalige VIOE (Vlaams Instituut voor Onroerend Erfgoed) opgravingen uitgevoerd die een waterput of -kuil uit de vroege La Tène (5e-4e eeuw v. Chr.), een gebouw uit de late La Tène (2e-1e eeuw v. Chr.) en een gracht uit de laatste fase van de La Tène of vroeg-Romeinse periode aan het licht brachten.³² Verder werden ook nog een aantal grachten, bijgebouwen en geïsoleerde paalsporen ontdekt die niet nauwer gedateerd konden worden dan de ijzertijd.

2.4 Archeologische verwachting

De archeologische en historische gegevens uit de omgeving van het onderzoeksgebied tonen aan dat de regio een rijk archeologisch verleden kent.

In de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied werden reeds talrijke vondsten gedaan uit de steentijden, met name nabij de dorpskern van Rekkem en op de heuvelrug ten oosten van het projectgebied op het grondgebied van Kortrijk.

Vondsten uit de bronstijd en ijzertijd zijn voorlopig nog schaars in de directe omgeving, maar sites uit de ruimere omgeving in een gelijkaardige paleolandschappelijke context tonen aan dat het zeker niet onmogelijk is om ook hier sporen uit de metaaltijden aan te treffen.

De Romeinse periode is in de nabije en ook ruimere omgeving vertegenwoordigd. Ten noorden van het onderzoeksgebied bevinden zich twee Gallo-Romeinse wegen. De kans op sporen uit deze periode is dan ook bestaande.

Uit de middeleeuwse periode stammen een aantal sites met walgracht en andere bewoning in de omgeving. Of deze een voorgeschiedenis kenden tijdens de vroege en volle middeleeuwen is onduidelijk. Wel is de oorsprong van het huidige Rekkem wellicht te situeren in de Frankische periode.

In de directe en ruimere omgeving zijn post-middeleeuwse of nog recentere sporen zeker niet onbekend. Het historisch kaartmateriaal suggereert de continuïteit van een aantal hoeves en het voorkomen van verspreide rurale bewoning.

---

²⁹ Hoorne & De Clerq 2007, 93.

³⁰ Hoorne 2006.

³¹ De voorlopige resultaten van dit onderzoek zijn nog niet beschikbaar maar werden wel vermeld in Ex Situ (Vanhoutte 2016).

³² Verbrugge 2011.

3 Methode

In dit hoofdstuk wordt eerst de toegepaste methodologie geschetst (werkwijze, planning, aanpak, strategie van het veldwerk). Het volgende hoofdstuk gaat dan in op de resultaten van het onderzoek.

3.1 Veldwerk

Gezien de aard van het projectgebied (nl. een weg/fietspadkoffer) bestond de prospectie met ingreep in de bodem uit een proefsleuvenonderzoek waarbij de methode van één continue lange sleuf werd gebruikt. Ter hoogte van de Rekkembeek splitste het projectgebied en dus ook de sleuf af in twee stukken. De gehanteerde methode werd in samenspraak met de opdrachtgever en het Agentschap vooraf vastgelegd. Hierbij werd besloten om de aanwezige structuren en bomen niet te vernielen, waardoor enkele stukken van het onderzoeksgebied ontoegankelijk waren en bijgevolg niet onderzocht konden worden (zie Figuur 15). Hierbij ging het om een bestaande grindweg in het westen, een tweetal omheiningen van weides, de Meersweg en de Rekkembeek (Figuur 15; blauw). In het westen was op het moment van het onderzoek een schapenweide nog steeds in gebruik en in het oosten werd de sleuf een meter opgeschoven door de aanwezigheid van een te behouden groenzone (Figuur 15; groen). Enkele zones waren ook ontoegankelijk door de start van de geplande werken. Aan de Brumierstraat in het oosten was een parkeer gelegenheid aangelegd met grind (Figuur 15; blauw). In het noorden van het onderzoekstracé lag een talud en was een deel van het terrein al afgegraven en opgehoogd (Figuur 15; rood). We vermelden ook dat het terrein ter hoogte van WP 3 verstoord was door het aanleggen van de talud met zware machines. Door de beperkte breedte van het projectgebied (max. 3 m) werd de mogelijkheid om kijkvensters aan te leggen, verhinderd. Toch kon iets meer dan de helft (1430,5 m²) van de totale oppervlakte (2659 m²) van het projectgebied geprospecteerd worden (Figuur 15; zwart).

Figuur 15: Inplanting proefsleuven binnen het plangebied met aanduiding ontoegankelijke zones.

Het maaiveld bevond zich bij WP 1 op een hoogte van maximum 32 m TAW nabij de Brumierstraat en minimum 30 m TAW nabij het eindpunt van de sleuf in het westen. Bij WP 2 bedroeg de hoogte van het maaiveld in het noordwesten ca. 27,80 m TAW en in het zuidoosten ongeveer 30 m TAW. Bij WP 3 in het oosten was het maaiveld ongeveer 27,75 m TAW hoog en in het westen ca. 27,95 m TAW. Het terrein bij WP 4 tenslotte helde geleidelijk af van zuidwest naar noordoost. De TAW-waardes bedroegen maximaal 38 m TAW (in het zuidwesten) en minimaal 28 m TAW (aan de Meersweg). Het vlak werd in werkputten 1, 2 en 3 aangelegd op een gemiddelde diepte van 70 à 80 cm onder dit maaiveld. In werkput 4 was dit ongeveer 60 cm diep onder het maaiveld.

De sleuven werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 12 ton met gladde graafbak van 1,80 m. In elke sleuf werd machinaal één vlak aangelegd op het archeologisch relevante en leesbare niveau; dit onder begeleiding van minstens één archeoloog. Vervolgens werd het vlak manueel bijgeschaafd, zodat de sporen goed leesbaar waren en meteen konden worden ingekrast.

Van alle sleuven werden overzichtsfoto's gemaakt en van alle sporen ook detailfoto's. De sleuven en sporen werden ingetekend door middel van een *GEOMAX Zenith 25* (GPS³³) en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen en foto's. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van het softwareprogramma *QGis* werden de verzamelde data van de opgravingsvlakken verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

In totaal werden 17 diepere profielputten aangelegd waarbij ca. 60 cm van de moederbodem zichtbaar was. De locatie ervan stond in functie van het inzicht in de lokale bodemopbouw. Bij elke profielput werd de absolute hoogte van het (archeologisch) vlak en van het maaiveld genomen en op het plan aangeduid. Deze bodemprofielen werden opgemeten, opgekuist, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven per horizont op basis van de bodemkundige registratie- en beschrijvingsmethodes.

Met behulp van een metaaldetector (*Tesoro Silver*) werd naar metaalvondsten gezocht. Indien sporen aanwezig waren waarbij het toestel een signaal gaf, werden deze aangeduid in de sporenlijst. Er werden echter geen relevante metaalvondsten ingezameld.

Meteen na afloop van het onderzoek werden de proefsleuven gedicht om verdere degradatie en instabiliteit van het terrein te voorkomen. Dit gebeurde met instemming van het Agentschap Onroerend Erfgoed.

3.2 Strategie voor de uitwerking

De basisuitwerking van het onderzoek en de rapportage van de onderzoeksresultaten gebeurden alle door BAAC Vlaanderen, conform de minimumnormen en de bijzondere voorwaarden bij de prospectie met ingreep in de bodem. De basisuitwerking van het onderzoek omvatte een beknopte omschrijving van alle sporen in een sporenlijst en het opstellen van een fotolijst en vondstenlijst. Aangezien geen monsters werden genomen, was het opstellen van een monsterlijst overbodig. De veldplannen van de opgraving werden gedigitaliseerd en opgemaakt tot overzichtelijke kaarten. De profieltekeningen werden gedigitaliseerd en in uniforme afbeeldingen weergegeven. Deze basisuitwerking gebeurde aansluitend aan het veldwerk.

³³ Global Positioning System

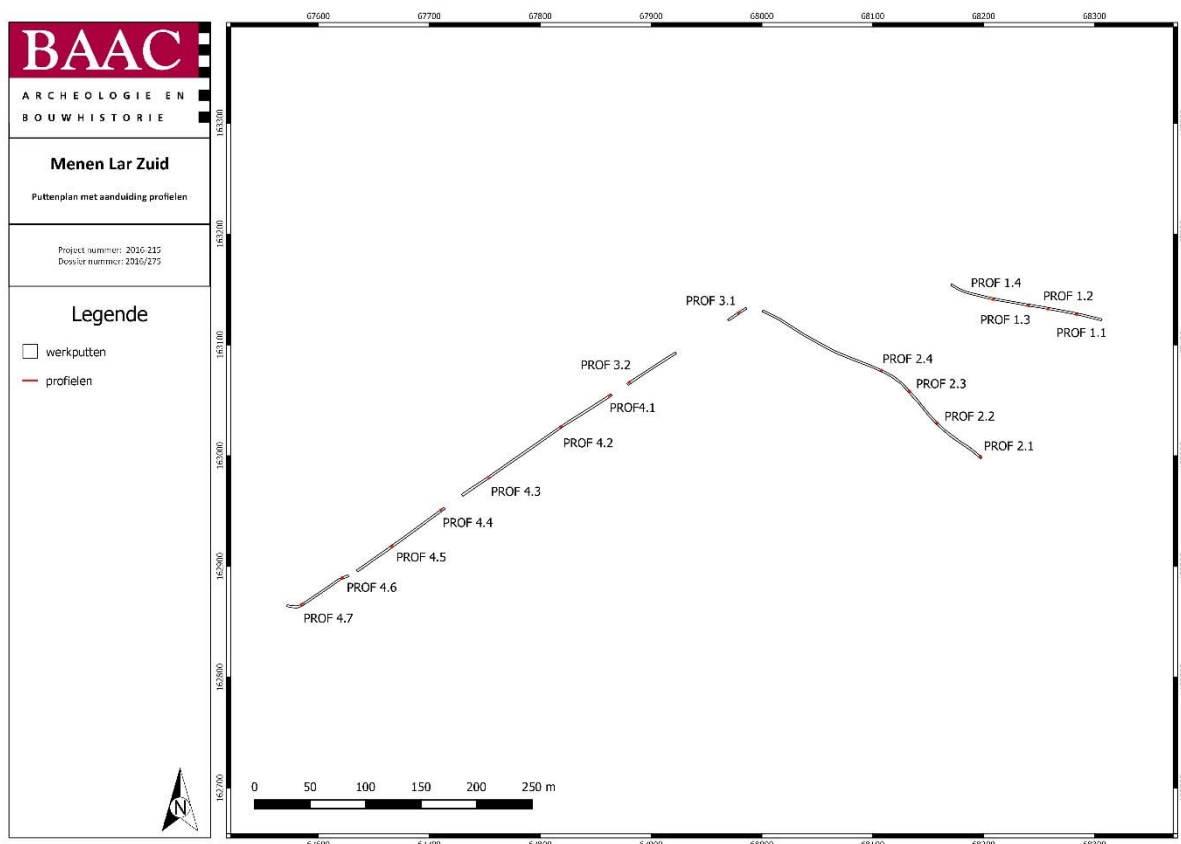
4 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het vooronderzoek besproken.

4.1 Bodem

- Methode

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werd tevens een geoarcheologisch bodemonderzoek uitgevoerd door middel van een bodemprofielregistratie. Rekening houdende met de natuurlijke, archeologische en technische omstandigheden werden de profielen gelijkmatig over de hele site verspreid. Aan het begin van het onderzoek was een fysisch geograaf op het terrein aanwezig, die een aantal referentieprofielen registreerde om een zo representatief mogelijk beeld te komen van de bodemkundige en quartairgeologische opbouw van het plangebied. Deze referentieprofielen werden per laag of horizont lithologisch en bodemkundig beschreven, waarbij belangrijke bodemeigenschappen, zoals textuur, oxidatie en reductie, pH en bodemstructuur werden beschreven en bodemhorizonten werden gedetermineerd. De kleur van de bodemhorizonten en -lagen werd beschreven. Voor het meten van de zuurtegraad van de bodem werd gebruik gemaakt van een Hellige pH-indicator. Daarnaast werd in iedere werkput één basisprofiel fotografisch geregistreerd met een breedte van 1 m tot minstens 30 cm in het onveranderde moedermateriaal. Deze zgn. archeologische profielen dienden om het beeld van de landschappelijke opbouw in het plangebied te completeren. In totaal werden voor het plangebied vier referentieprofielen geregistreerd in werkput 1 (profiel 1.1, 1.2, 1.3 en 1.4), gelegen aan het noordoostelijke uiteinde van het onderzochte tracé (Figuur 16).

Figuur 16: Puttenplan met aanduiding van de gezette profielen.

In de overige werkputten werden ook een aantal archeologische profielen gezet. Deze werden enkele fotografisch geregistreerd. In werkput 2 werden vier profielen geregistreerd (profiel 2.1, 2.2, 2.3 en 2.4). In werkput 3 werden twee profielen geregistreerd (profiel 3.1 en 3.2). In werkput 4 werden tenslotte nog 7 profielen gezet en op deze manier geregistreerd (profiel 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6 en 4.7). De archeologische profielen werden geïnterpreteerd op basis van de gezette referentieprofielen en de informatie op de bodemkaart en geologische kaarten.

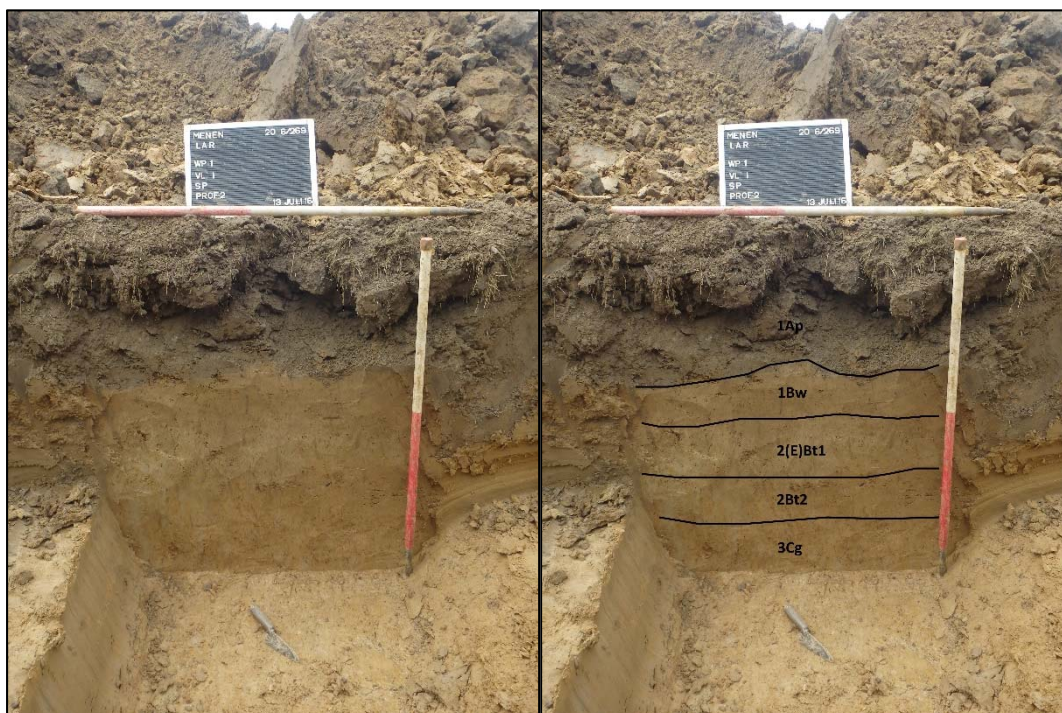
4.2 Referentieprofielen

Alle referentieprofielen waren gelegen in werkput 1. In profiel 1.1 was een donkerbruingrijze bouwvoor (1Ap-horizont) aanwezig met een dikte van ca. 35 cm, bestaande uit donkerbruingrijze, humeuze zwak zandige leem met houtskool-, baksteen- en mortelfragmenten als bijmenging (zie Figuur 17). Daaronder bevond zich een bruingrijze 1Bw-horizont, bestaande uit bruingrijze, zwak zandige leem, met baksteen- en mortelfragmenten. Daaronder bevond zich op zijn beurt een lichtbruine 2Bt-horizont, bestaande uit uiterst siltige klei, met veel oxidatievlekken van ijzer en mangaan en ijzerconcreties. Daaronder was een lichtgrijze 2BCg-horizont aanwezig, die sterke sporen van uitloging of waterstagnatie vertoonde. Verder waren enkele oxidatievlekken van ijzer aanwezig. Hieronder ging het profiel over in de 3Cg-horizont, bestaande uit bruingele, sterk zandige leem met veel oxidatievlekken van ijzer en enkele van mangaan.

Figuur 17: Foto van profiel 1.1 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten

In profiel 1.2 was de bodemopbouw vrij analoog (Figuur 18). De tophorizont werd opnieuw gevormd door een 1Ap-horizont, bestaande uit humeuze, bruingrijze, zwak zandige leem. Hier was de bouwvoor ongeveer 40 cm dik. Daaronder waren achtereenvolgens opnieuw een 1Bw- en een 2(E)Bt1-horizont aanwezig, die qua textuur en verdere kenmerken sterk correspondeerden met deze die werden geobserveerd in het eerste profiel. De 2(E)Bt1-horizont was lichtgrijsgele van kleur en bevatte matig veel oxidatievlekken van ijzer en enkele van mangaan. In deze horizont waren naast sporen van inspoeling ook sporen van uitloging zichtbaar. Daaronder was nog een 2Bt2-horizont aanwezig, bestaande uit lichtoranjegrijze, sterk siltige klei met veel oxidatievlekken van ijzer en enkele van mangaan. Uiteindelijk ging het profiel over in de kalkrijke 3Cg-horizont, bestaande uit sterk zandige, lichtgrijze leem met kalkconcreties en veel oxidatievlekken van ijzer.

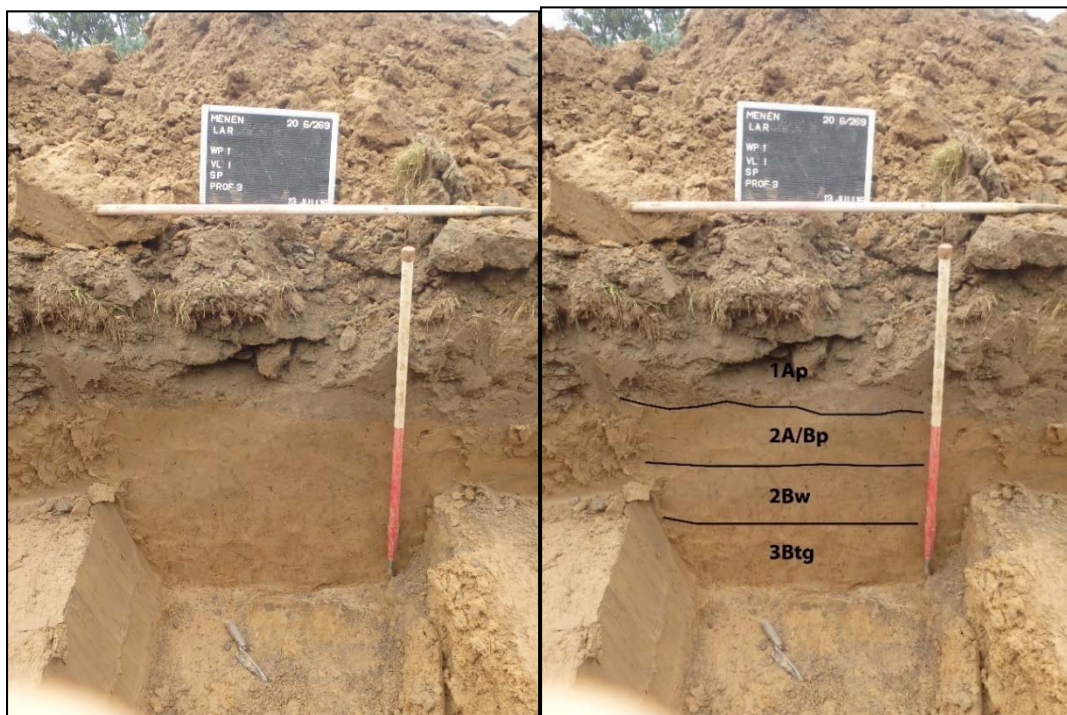

Figuur 18: Foto van profiel 1.2 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten

In profiel 1.3 was een bouwvoor (1Ap-horizont) aanwezig met een dikte van 36 cm (zie Figuur 19). Daaronder bevond zich een doorwoelde menglaag (2A/Bp-horizont), bestaande uit lichtgrijsbruine, zwak zandige, humeuze leem met houtskool en baksteenfragmenten als bijmenging. Hieronder bevond zich een 2Bw-horizont, bestaande uit lichtbruingrijze, humeuze leem met veel oxidatievlekken en concreties van ijzer en enkele houtskoolspikkels. Hieronder bevond zich de 3Bt-horizont, bestaande uit oranjegrijze, uiterst siltige klei met oxidatievlekken van ijzer en mangaanconcreties. Het grondwater dagzoomde op dit niveau.

In profiel 1.4 was onder de 1 Ap-horizont van 40 cm dik nog een 1Apb-horizont aanwezig (zie Figuur 20). Hierin werd een aardewerkfragment aangetroffen (vondstnummer 1). De begraven Ap-horizont bestond uit grijsbruine, zwak zandige leem met baksteen- en houtskoolfragmenten en was licht gebioturbeerd. Hieronder was een oranjegrijze 2BCg-horizont aanwezig, bestaande uit oranjegrijze, uiterst siltige klei met veel oxidatievlekken van mangaan en ijzer alsook concreties. Deze ging over in de 3Cg-horizont, bestaande uit lichtgrijze, sterk zandige klei, met matig veel oxidatievlekken van mangaan en ijzer, alsook concreties.

Figuur 19: Foto van profiel 1.3 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten

Volgens de bodemkaart 1:20.000 is in dit deel van het plangebied een Eep-bodem aanwezig: een sterk gleyige kleibodem zonder profiel. Dit stemt niet overeen met de geobserveerde gegevens, die meer aansluiten bij de classificatie als Aca-bodem net ten zuiden van gekarteerde Eep-gronden: een matig droge leembodem met textuur B horizont. In de top van de textuur-B-horizont heeft zich in het merdendeel van de profielen een dunne structuur-B-horizont gevormd. De textuur-B-horizont lijkt enkel in profiel 1.4 minder intact te zijn. Hier is tevens een oudere, begraven akkerlaag waargenomen.

Figuur 20: Foto van profiel 1.4 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten

4.2.1 Archeologische profielen

Archeologische profielen werden op fotografische wijze geregistreerd en vertegenwoordigden de grote bodemkundige diversiteit binnen het tracé. Profielen 3.1, 3.2, 4.1 en 4.2 lagen binnen een zone die op de bodemkaart gekarteerd is als Lcp-bodem (matig droge zandleembodem zonder profielontwikkeling). Het gaat hier om colluviale bodems die zijn gevormd in het beekdal van de Rekkembeek. Profielen 2.1, 4.3, 4.4 en 4.5 lagen binnen een zone gekarteerd als Aca-bodem (matig droge leembodem met textuur B horizont). Profiel 2.2, 2.3 en 2.4 lagen op een Ada-bodem (matig natte leembodem met textuur B horizont). Profiel 4.6 en 4.7 waren gesitueerd op een Lca-bodem (matig droge zandleembodem met textuur B horizont). Alle profielen in werkput 2, werkput 3 en profielen 4.1 t/m 4.4 waren gelegen binnen het beekdal van de Rekkembeek op een niveau tussen 27 en 32 m +TAW. Profielen 4.4 t/m 4.6 lagen op de helling van het dal naar de hoger gelegen leemplateaus ten westen ervan, tussen 34 en 38 m +TAW. Op de leemplateaus stijgt de hoogte tot ruim 44 m +TAW.

Figuur 21: Foto van profiel 4.1 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten

In werkput 2 hadden alle profielen een opvallend dikke bouwvoor (Aap-horizont), die varieerde tussen 55 en 70 cm. Profielen 2.1, 2.3 en 2.4 waren evenwel verstoord door de aanwezigheid van een greppel (S2.01). In profiel 2.2 was een Aap-horizont aanwezig met een dikte van 60 cm. Hieronder bevond zich een pakket colluvium (1C-horizont) met een dikte van ongeveer 20 cm. Hieronder ging het profiel over in het moedermateriaal, waarvan de bovenste 40 cm bestond uit een lichtgrijs pakket met oxidatievlekken van ijzer (EB-horizont). Vervolgens ging het profiel over in een oranjebruine laag die sterker geoxideerd was als gevolg van een textuursprong. In werkput 3 was profiel 3.1 eveneens verstoord door de aanwezigheid van een greppel (S3.02). In profiel 3.2 was onder een dunne bouwvoor van 20-30 cm een colluviaal pakket aanwezig met een dikte van ongeveer 50-60 cm, waarna het profiel overging in de Cg-horizont.

In werkput 4 werden zeven profielen geregistreerd. Profiel 4.1. en 4.2 waren hierbij gelegen binnen een Lcp-bodem en vertoonden aanwezigheid van colluvium (zie Figuur 21). Een steeds dunner wordende laag colluvium kon ook nog worden waargenomen in profielen 4.3, 4.4 en mogelijk nog in profiel 4.5. In dit laatste profiel was het niet meer mogelijk om een onderscheid te maken tussen het colluvium en de Bw-horizont die net onder de bouwvoor aanwezig was. Mogelijk zijn de colluviale afzettingen binnen deze Bw-horizont herwerkt, maar vallen deze niet meer als zodanig te onderscheiden. Daaronder bevond zich op zijn beurt een dunne Bs-/Bt-horizont. De geringe dikte ervan kan met grote waarschijnlijkheid toegeschreven worden aan erosie op de helling. De Cg-horizont bevatte oxidatie- en reductievlekken van ijzer, waarbij reductie in de wortelgangen aanwezig was en de matrix eerder geoxideerd was. In profiel 4.6 was onder de bouwvoor eveneens een sterk gebioturbeerde Bw-horizont aanwezig. In profiel 4.7 was de structuur-B-horizont eerder

dun en ging het profiel via een opnieuw eerder dunne Bt-horizont over in de Cg-horizont (zie Figuur 22). Reductie had hier eveneens plaatsgevonden in oude wortelgangen, die soms het patroon van fossiele krimp-scheuren (vorstwiggen) volgden, die in de bodem zijn gevormd onder de periglaciale condities van het laatste Glaciaal (Weichseliaan). De geringe dikte van de Bt-horizont kan hier eveneens worden toegeschreven aan erosie, waarbij de bodem bijna tot op het niveau van de Cg-horizont is geërodeerd.

Figuur 22: Foto van profiel 4.7 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten

Samenvattend kan gesteld worden dat in de sleuven doorgaans een vrij intacte leem- tot zandleembodem met een textuur-B-horizont aanwezig was. In het middendeel van het tracé, dat gelegen was in het dal van de Rekkembeek, werd de pleistocene leembodem afgedekt door een pakket colluvium dat naar het westen toe, op de hellingen naar het leemplateau toe, opnieuw in dikte afnam. Met name in werkput 4 vertoonde de Bt-horizont enige sporen van erosie. Alluviale kleibodems werden in werkput 1 niet aangetroffen, in weerwil van de informatie op de bodemkaart. Hier waren daarentegen eveneens leembodems met een textuur-B-horizont aanwezig.

4.3 Spoorbeschrijving en interpretatie

4.3.1 Algemeen

In totaal werden 39 spoornummers uitgedeeld, verdeeld over vier werkputten. Het gaat voornamelijk om greppels/grachten. Een aantal sporen werden aangeduid als kuilen of paalkuilen, maar waren niet altijd even duidelijk in het vlak afgetekend. Ter controle en om een verdere interpretatie mogelijk te maken werden enkele relevante sporen gecoupeerd. Hieruit bleek dat de sporen ofwel natuurlijk waren of slechts zeer ondiep bewaard bleven. Een aantal sporen werden in het vlak ook duidelijk als zijnde recent of natuurlijk geïnterpreteerd. Voor een volledig overzicht van de aangetroffen sporen wordt verwezen naar de sporenlijst.

Bij de aanleg van het vlak of bij het couperen en afwerken van de sporen werd geen vondstmateriaal aangetroffen. Enkel in een laag van een profiel trof men twee scherven aan. Vermoedelijk gaat het om een oude ploeglaag met Romeins of middeleeuws materiaal. Het vondstmateriaal is onvoldoende om de sporen te dateren.

4.3.2 Beschrijving en interpretatie van de sporen

Over het algemeen kunnen we stellen dat de sporendensiteit laag was. De verdeling over de verschillende werkputten was niet gelijk. In het noordoostelijk deel van werkput 4 en in werkput 1 werden het meeste spoornummers uitgedeeld. In het zuidwestelijk deel van werkput 4 en in werkput 3 werd het laagste aantal sporen opgetekend. Gezien een tekort aan aanwijzingen voor een fasering worden de mogelijks antropogene sporen per werkput besproken. Gezien de uitgestrektheid van het gebied worden de sporenkaarten per werkput weergegeven. De recente en natuurlijke sporen worden apart aangehaald.

a) Antropogene sporen

Werkput 1

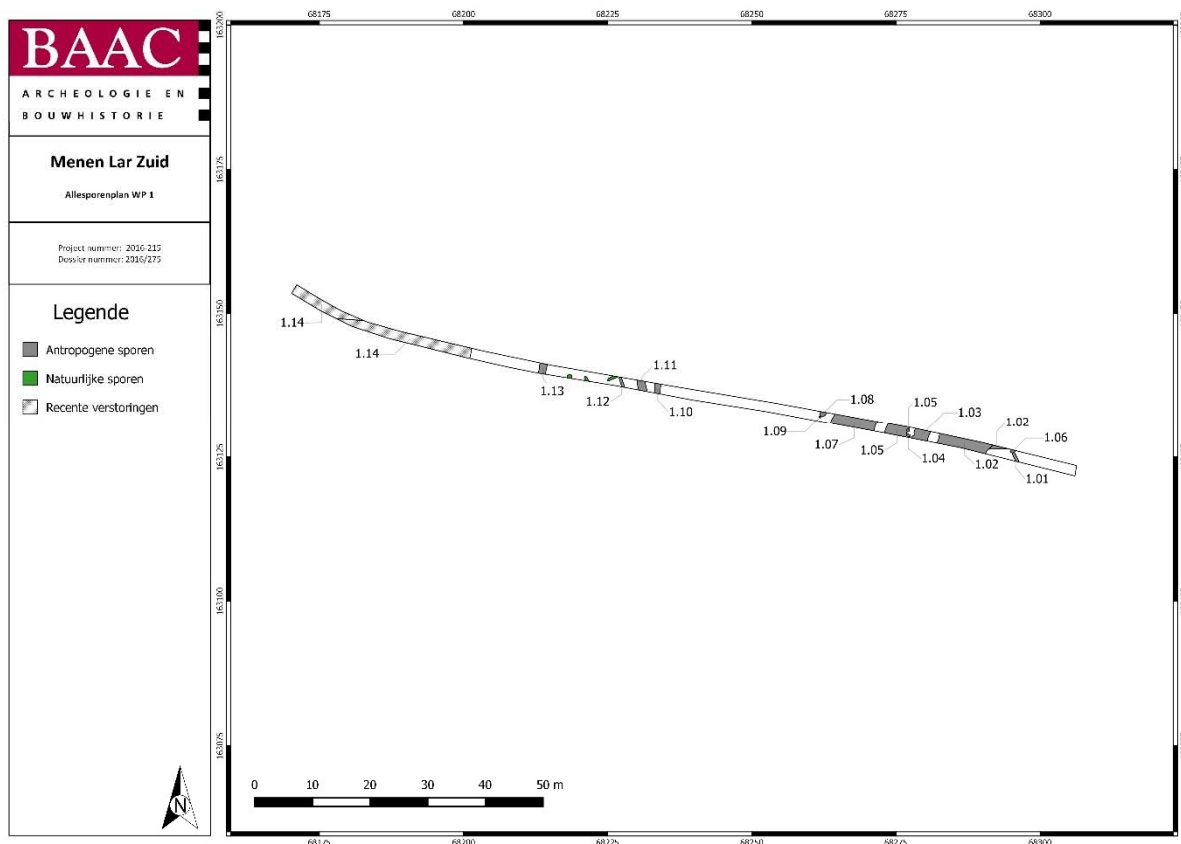
In werkput 1 werden negen greppels aangeduid (Figuur 1). Vier brede greppels (S1.02, 1.03, 1.05 en 1.07) lagen op een kleine afstand van elkaar in het oosten van de werkput. Deze verliepen allen volgens een NNO-ZZW oriëntatie. De kleur was bruin tot bruingrijs. De meest oostelijke greppel (S1.02) oversneed een wit tot grijsbruine greppel die verder liep in oostelijke richting en in de sleufwand verdween.

Twee greppels (S1.01 en 1.12) hadden een gelijkaardige vulling en dezelfde oriëntatie. Beide hadden een lichtgrijze tot bruine kleur. Ze dwarsten de sleuf vanuit het NNW en richting ZZO. Vermoedelijk zijn dit de oudste greppels. Twee andere greppels (S1.10 en 1.11) hadden dezelfde oriëntatie. De vulling had een iets donkere kleur en was bruingrijs. Qua vulling sloten deze greppels beter aan bij de reeds besproken brede greppels.

De negende greppel (S1.13) tenslotte verliep volgens een noord-zuid richting. Deze had een lichtbruin tot grijze kleur. De aflijning was niet éénduidig.

In het oosten van de werkput werden enkele kleine kuilen opgetekend. Tegen de sleufwand lag een duidelijk afgetekende bruine ovale kuil (S1.08). Ten zuiden daarvan lag een kleine ovale paalkuil (S1.09). Deze had een gelijkaardige bruine kleur, maar was veel heterogener. Het zou ook om bioturbatie kunnen gaan. Tegen de oostzijde van greppel S1.05 lag een ovale kuil met grijze kleur. Opmerkelijk is dat de tegenoverliggende greppel (S1.03) een gelijkaardige uitstulping in tegenovergestelde richting vertoont. Ten noorden van kuil S1.04 en binnen S1.05 tekende zich een vierkante grijzere vulling af. Mogelijk gaat het om een paalkuil. In het uiterste oosten tenslotte

oversneed een kuil (S1.06) een greppel (S1.01). Deze kuil had een grijze tot blauwgrijze kleur. De vulling bevatte inclusies zoals houtskool en ijzer.

Figuur 23: Sporenplan van werkput 1

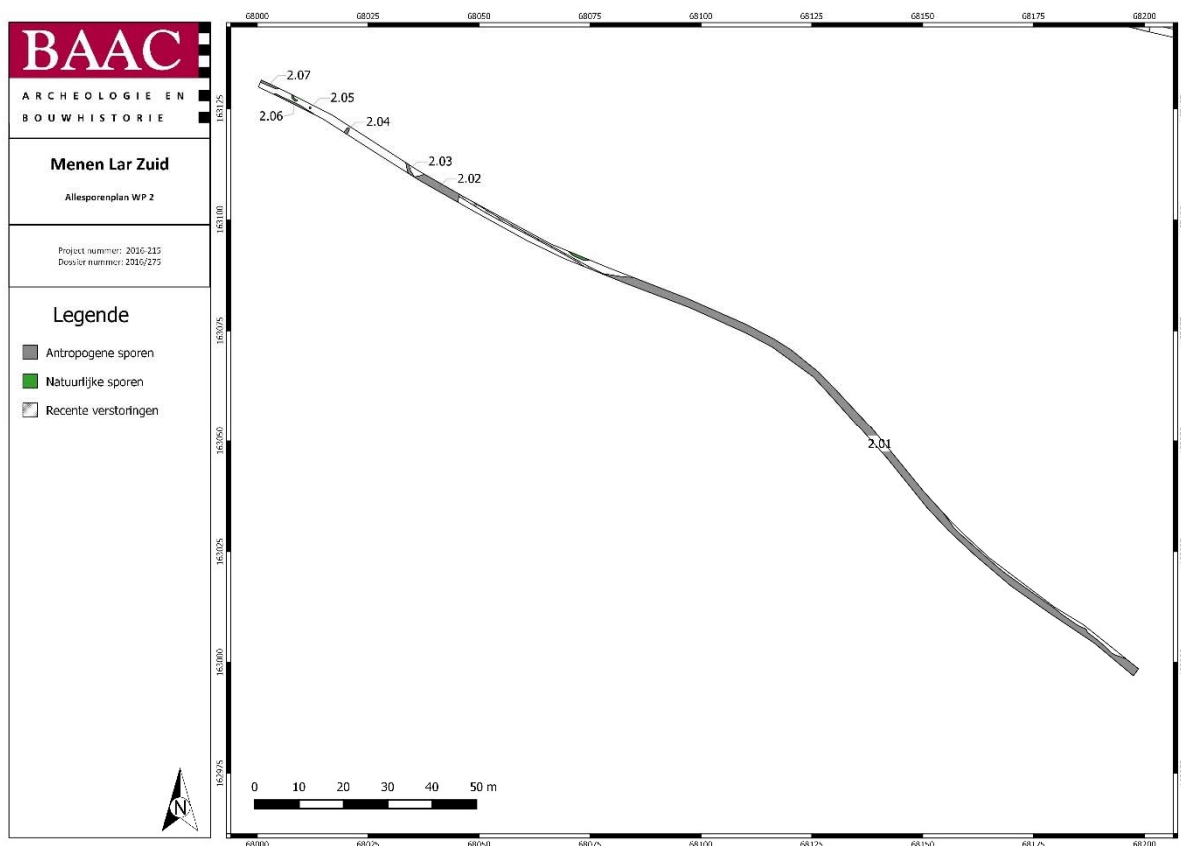
Werkput 2

Het overgrote deel van werkput 2 werd ingenomen door de opvulling van de beekdepressie (S2.01). De vulling had een grijsbruine kleur en bevatte baksteenspikkels en houtskool. In het noordwesten tekenden enkele greppels, een kuil en een paalkuil zich af in het vlak (Figuur 24).

Een brede greppel (S2.02) met grijze tot bruine kleur dwarsde de sleuf en oversneed een smallere greppel (S2.03). Deze maakte een lichte kromming richting het noorden. In het uiterste noordwesten van de proefsleuf lagen twee greppels (S2.06 en 2.07) tegen de sleufwand. Deze hadden een duidelijke aflijning en waren grijs van kleur. Wegens de beperkte breedte van het projectgebied, de nabijheid van de Rekkembeek en de reeds aangelegde talud aan de noordoostelijke zijde van de proefsleuf kon geen kijkvenster aangelegd worden om het verdere verloop van deze twee sporen te controleren.

Een langwerpige ovale kuil (S2.04) lag tegen de sleufwand in de werkput. Deze kuil had een bruine tot bruingrijze kleur en bevatte fijne houtskoolspikkels. Iets verder naar het noordwesten lag een ronde paalkuil (S2.05). Deze had een bruingrijze kleur en was heterogeen.

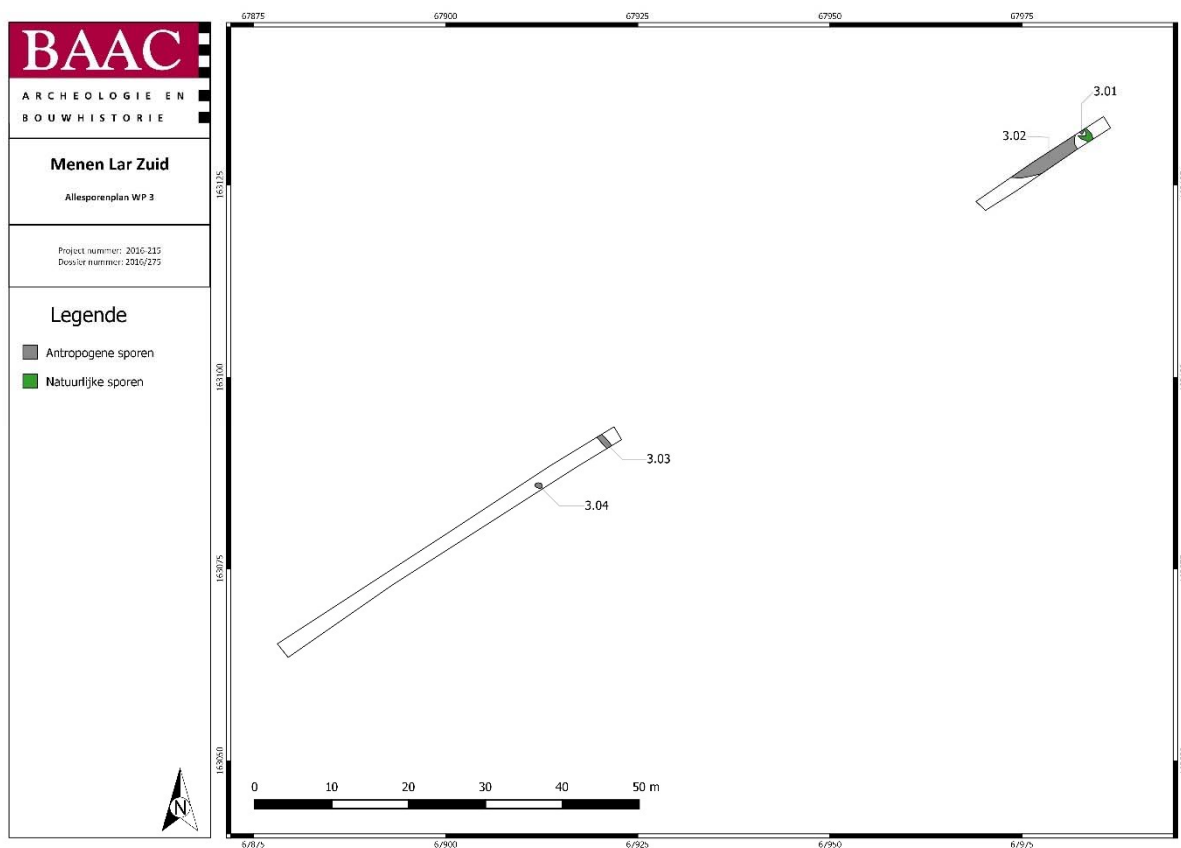
Figuur 24: Sporenplan van werkput 2

Werkput 3

Werkput 3 lag op een terrein waar men de afgehaalde teelaarde van de omliggende terreinen stockeerde. De onderbreking van de proefsleuf weerspiegelt de locatie van deze dump. De omliggende zone was druk bereiden door zware machines om de aarde af te voeren. Door deze compressie van de bodem was het vlak (vooral in het zuidwesten) moeilijk leesbaar.

Er konden vier antropogene sporen opgetekend worden (Figuur 25). Het ging om twee greppels. Eén daarvan (S3.02) kende een onregelmatig verloop en was zeer breed. De vulling had een grijze kleur. De andere greppel (S3.03) was smaller en lineair. Deze verliep volgens een NW-ZO oriëntatie en had een lichtgrijze kleur.

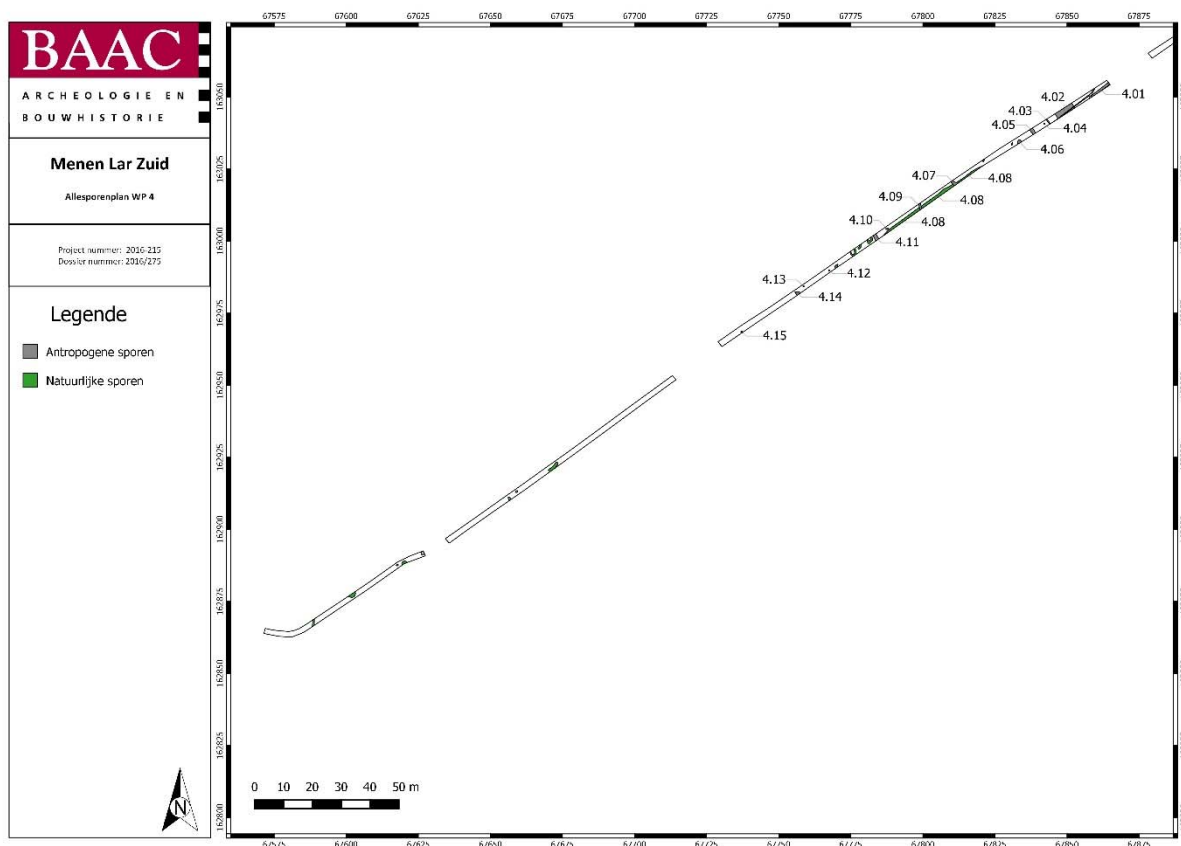
In het noordoosten lag een paalkuil (S3.01). Deze was ovaal en had een lichtgrijze kleur. De vulling bevatte houtskoolspikkels. In het zuidwesten tenslotte lag een duidelijk afgelijnde ovale kuil (S3.04). Deze had een lichtgrijze kleur.

Figuur 25: Sporenplan van werkput 3

Werkput 4

In de twee zuidwestelijke delen van de sleuf, op het hoogst liggende terrein, lagen geen antropogene sporen. In het deel van de sleuf aan de Meersweg gelegen, konden wel een aantal antropogene sporen geregistreerd worden (Figuur 26).

Figuur 26: Sporenplan van werkput 4

Het ging om zeven greppels (Figuur 29). Op één enkele uitzondering na liepen deze volgens een NNW-ZZO oriëntatie. De breedste greppel (S4.02) had een bruinigrijze kleur en bevatte ijzer als inclusie. De overige greppels (S4.03, 4.05, 4.07, 4.09, 4.11) waren smaller en hadden een overwegend grijze kleur. Ter controle werd een coupe gezet op greppel S4.07. In doorsnede was de greppel minder duidelijk te zien (Figuur 27). Vermoedelijk gaat het om de onderkant en uitloging van dit spoor.

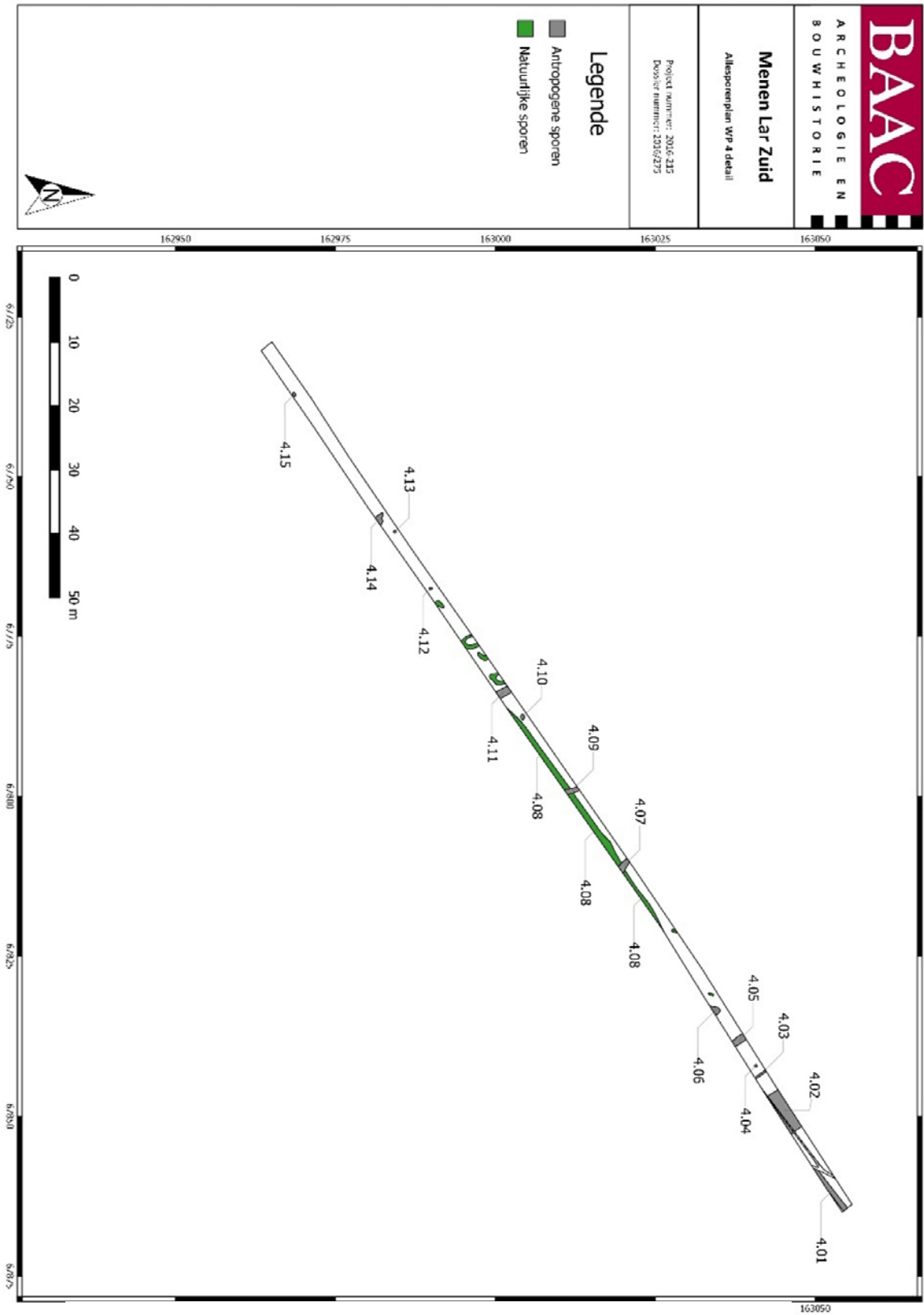
Figuur 27: Coupefoto van greppel S.4.07

De andere greppel (S4.01) volgde min of meer de oriëntatie van de sleuf en verdween in de sleufwand. De vulling had een duidelijke donkergrijze kleur en bevatte aan de noordelijke zijde nog sporen van een mogelijke houten beschoeiing.

Zeven sporen werden initieel geïnterpreteerd als mogelijke kuilen of paalkuilen (Figuur 29: S4.04, S4.06, S4.10, S4.12, S4.13, S4.14 en S4.15). Ter controle werden een viertal van deze sporen gecoupeerd. Hieruit bleek dat het ofwel ging om de (uitgeloogde) onderkant ofwel om natuurlijke sporen. Een paalkuil (S4.04) in het noordoosten van de werkput had een onregelmatige vorm. De vulling was heterogeen en had een grijze kleur. Na het couperen kon enkel een twijfelachtige uitloging vastgesteld worden (Figuur 28). Onder de kuilen vermelden we een tweetal sporen (S4.06 en S4.14) die tegen de sleufwand lagen en een ietwat onregelmatige vorm hadden. Deze kuilen had een bruinigrijze kleur. Een derde kuil (S4.10) had een ovale vorm en was grijs tot bruingrijs. Het bevatte houtskool en ijzer. Uit de coupe bleek het spoor gebioturbeerd en uitgeloogd (Figuur 28). De kuil was niet heel erg diep (max. 15 cm) bewaard. De overige drie sporen kunnen vermoedelijk eerder als natuurlijk beschouwd worden.

Figuur 28: Coupefoto van spoor S4.10 (links) en S4.04 (rechts)

Figuur 29: Detail van het sporenplan van werkput 4 (oostelijk deel)

b) Natuurlijke sporen

Een aantal sporen konden meteen als natuurlijk geïnterpreteerd worden. Deze werden opgemeten en bij de overzichtsfoto van de sleuf op camera vastgelegd. Het gaat voornamelijk om boomvallen met een witgrijze vulling en mangaan als inclusie. Een aantal spoornummers werden uitgedeeld aan sporen die achteraf gezien eerder als natuurlijk geïnterpreteerd konden worden. Het gaat bijvoorbeeld om S4.08, een natuurlijke laag die lokaal meer ijzer en mangaan bevatte en daardoor een iets grijsbruinere kleur had.

c) Recente sporen

De recente sporen werden ingemeten en bij de overzichtsfoto op camera vastgelegd. Het aantal aangetroffen sporen van recente aard was beperkt. In werkput 1 tekende een recente depressie zich vanaf 32 meter vóór het einde van de proefsleuf in het noordwesten af. De depressie had een bruingrijze kleur en bevatte recente rode bakstenen. Op het einde van de proefsleuf kon men een gereduceerde blauwe kleur waarnemen. Deze vulling bevatte naast recente baksteen ook organisch materiaal zoals hout.

Daarnaast trof men in een aantal werkputten ook drainagesystemen aan. In WP 2 verliep deze volgens een noordwest-zuidoost richting en deze was opgebouwd uit aardewerken buizen. In WP 4 volgde de oriëntatie van de drainagebuis min of meer de richting van de sleuf en splitste in het noordoosten af. Daarna verliep deze eerder volgens een N-Z richting. De drainage verdween in de sleufwand. De buis was opgebouwd uit plastic met een geotextielen omhulzing.

5 Vondstmateriaal

Er werd één enkel vondstnummer uitgeschreven. Het ging om een tweetal scherven aangetroffen in één van de geregistreerde profielen in WP 1. De laag kon geïnterpreteerd worden als een oude ploeglaag. De datering van de wandscherven blijft onduidelijk. Het gaat om dunwandige scherven. Het aardewerk is gedraaid, oxiderend en relatief hard gebakken. Het zou om Romeins of middeleeuws materiaal kunnen gaan. Het oppervlak van de scherven is sterk verweerd (Figuur 30). Wellicht zwierven de scherven lange tijd rond aan het oppervlak vooraleer deze in de bodem terecht kwamen.

Figuur 30: Foto van de twee verweerde scherven.

6 Besluit

6.1 Synthese en interpretatie

Tijdens de archeologische prospectie Menen-Meersweg (Lar Zuid) werd een terrein van 2659 m² onderzocht. Gezien de aard van het projectgebied, nl. één lang tracé met afsplitsing voorzien voor de aanleg van een weg en fietspad, werd gekozen voor één continue sleuf. Door enkele aanwezige structuren en de reeds gestarte werken werd de sleuf op verschillende plaatsen onderbroken. Een totale oppervlakte van 1430,5 m² werd blootgelegd.

Verspreid over het terrein kwamen verschillende greppels voor. Het is onduidelijk uit welke periode deze greppels stammen. Op basis van vulling en een aantal oversnijdingen kunnen we van een aantal van deze greppels wel vermoeden dat ze ouder zijn dan de andere. Wellicht gaat het vooral om oude perceelsgrenzen. Verder werden ook een aantal kuilen en paalkuilen geregistreerd. Wegens gebrek aan vondstmateriaal konden ook deze sporen niet aan specifieke periodes gelinkt worden. Bovendien bleek uit het couperen van een aantal relevante kuilen en paalkuilen dat de sporen ondiep bewaard waren en vaak ook moeilijk te onderscheiden van natuurlijke vullingen. Opvallend was ook dat geen enkel antropogeen spoor vastgesteld werd in het deel van de sleuf dat was aangelegd op de flank van de heuvel in het westen. Vermoedelijk liggen erosieprocessen aan de basis van de ondiepe bewaring van de sporen en misschien ook aan de afwezigheid ervan op de heuvelflank. De beekvallei centraal gelegen in het onderzoeksgebied bleek uit dit proefsleuvenonderzoek bovendien geen interessante locatie om zich te vestigen.

6.2 Beantwoording onderzoeksvragen

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?

In de werkputten werd een leembodem met intacte, al dan niet begraven textuur-B-horizont aangetroffen. De bovenkant van het profiel bestond doorgaans uit een A(a)p-horizont, met hieronder een dunne Bw-horizont, waarna het profiel overging in de Bt-horizont. In het beekdal van de Rekkembeek was een pakket colluviale afzettingen (C-horizont) aanwezig, al dan niet met een begraven Bt-horizont hieronder.

- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

Een E-horizont werd in de meeste profielen niet meer aangetroffen. In enkele profielen was wel nog een overgangshorizont in de vorm van een EB-horizont zichtbaar. De E-horizont is door landbewerking en verploeging van het oorspronkelijke bodemprofiel in de bouwvoor opgenomen of door erosie weggespoeld. Met name op de hellingen van het beekdal van de Rekkembeek was er duidelijk sprake van erosie tot in de Bt-horizont.

- Zijn er tekenen van erosie?

In een aantal profielen in werkput 4 was de Bt-horizont eerder dun. Gezien de positie van deze profielen op de helling van het beekdal van de Rekkembeek is dit niet verwonderlijk. De erosie zal hier eerder sterk zijn geweest zodat een groot deel van de oorspronkelijke Bt-horizont is afgetopt en als colluvium afgezet in lager gelegen depressies langs de Rekkembeek. Het colluvium dat op deze locaties dicht bij de thalweg van het beekdal in de profielen werd aangetroffen, bevestigt de aanwezigheid van erosie- en sedimentatieprocessen langs het beekdal.

- In hoeverre is de bodemopbouw intact?

Er zijn geen diepe verstoringen over grote arealen aangetroffen. Behoudens oppervlakkige verstoring door grondbewerking en de erosieprocessen op de hellingen, kan de bodemopbouw in het plangebied relatief intact genoemd worden.

- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?

In het plangebied zijn geen begraven bodems aangetroffen.

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.

Ja, de sporen bestonden voornamelijk uit greppels. Er werden eveneens een aantal kuilen en paalkuilen herkend.

- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?

De greppels kunnen we vermoedelijk als oude perceelsgrenzen interpreteren. De kuilen en paalkuilen waren moeilijk te onderscheiden van de natuurlijke sporen. Dit was echter te wijten aan de bewaringstoestand van de sporen.

- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?

De sporen waren zeer ondiep bewaard. Ze waren onderhevig aan erosieprocessen op de flank van een heuvel. Hierdoor kon het onderscheid tussen natuurlijke en antropogene sporen moeilijk gemaakt worden.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

Er waren geen structuren aanwezig in de werkputten.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

Door een gebrek aan aanwijzingen is het onduidelijk tot welke periodes de sporen behoorden. Op basis van vulling konden we wel stellen dat een aantal greppels wel ouder waren dan de andere. Vermoedelijk werden verschillende periodes vertegenwoordigd.

- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?

Er waren geen duidelijke aanwijzingen voor occupatie binnen het projectgebied.

- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?

Binnen het projectgebied konden geen dergelijke aanwijzingen vastgesteld worden. Door de beperkte omvang van het afgebakende terrein was dergelijk inzicht bemoeilijkt.

- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;

Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?

Wat is de omvang?

Komen er oversnijdingen voor?

Wat is het, geschatte, aantal individuen?

Er werden geen sporen van funeraire aard aangetroffen.

- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?

Wegens een gebrek aan vondstmateriaal en structuren is dit niet mogelijk en ook niet nuttig. Bovendien was de aard van de sporen twijfelachtig.

- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?

De aangetroffen sporen waren in belangrijke mate aangetast door bodemerosieprocessen op de flank van het leemplateau. Vermoedelijk was dit de belangrijkste oorzaak voor het ontbreken van antropogene sporen in het westelijk deel van werkput 4. Ter hoogte van de Rekkembeek werden voornamelijk afzettingen aangetroffen. Dit gebied was iets natter en weinig interessant voor

occupatie. Er werden dan ook nauwelijks sporen aangetroffen. In de overgangsgebieden (werkput 1 en het oostelijk deel van werkput 4) waren erosieprocessen minder actief en stelde men ook minder afzettingen vast. Het aantal archeologische sporen was iets hoger, maar toch konden er geen occupatiezones onderscheiden worden. De sporen waren meestal ondiep en twijfelachtig.

- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?

Het tracé doorkruist het beekdal van de Rekkembeek en loopt ten oosten en ten westen ervan op naar de hoger gelegen leemplateaus. In het dal van de Rekkembeek zijn colluviale zandleembodems aangetroffen, terwijl op de hoger gelegen delen leembodems met een textuur-B-horizont (Bt-horizont), met in de top daarvan tekenen van vertering (Bw-horizont), zijn aangetroffen. Op de hellingen van de plateaus naar het lager gelegen beekdal zijn tekenen van erosie aangetroffen. De Bt-horizont is hier door profielonthoofding eerder dun te noemen.

- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Ja, zoals eerder vermeld waren vooral de hoger gelegen delen van het projectgebied onderhevig aan bodemerosieprocessen. Dit zou een verklaring kunnen zijn voor de afwezigheid van archeologische sporen in het westelijk deel van werkput 4 en voor de ondiepe bewaring van sporen in de werkputten in de overgangszone naar het beekdal. In het beekdal was de bodem iets natter en dus minder gunstig voor menselijke activiteiten.

- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?

Uit de resultaten blijkt dat zich geen duidelijk af te bakenen archeologische vindplaatsen bevinden binnen het projectgebied. Het ging enkel om een aantal geïsoleerde (paal-)kuilen en greppels. Bovendien was de antropogene aard van de (paal-)kuilen vaak twijfelachtig.

- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?

n.v.t.

- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

n.v.t.

- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?

n.v.t.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?

n.v.t.

- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:

Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?

Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?

n.v.t.

- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?

Het maximum aan kennisverwerving is reeds bereikt. Een vervolgonderzoek is niet van toepassing.

- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

n.v.t.

6.3 Advies

Gezien de zeer beperkte aanwezigheid van archeologisch erfgoed en de beperkte omvang van het onderzoeksgebied adviseert BAAC Vlaanderen geen aanvullend vervolgonderzoek. In het kader van deze archeologische prospectie met ingreep in de bodem werd al een maximale kennisvermeerdering bereikt. De archeologische sporen waren beperkt in aantal aanwezig en waren bovendien ondiep bewaard. Er is geen vondstmateriaal aangetroffen en geen enkel spoor bood noodzaak tot mogelijk natuurwetenschappelijk onderzoek.

7 Bibliografie

Algemene bibliografie:

BAEYENS N. & PAWELCZAK P. 2015: *Evaluatieverslag: Archeologische opgraving Kortrijk, Schaapsdreef*, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

BOGEMANS F. 2007: *Toelichting bij de Quatairgeologische Kaart. Kaartblad 29: Kortrijk*, Brussel: Vrije Universiteit Brussel.

DE CLEER S. & JANSSENS N. 2012: *Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Kortrijk, Manpadstraat ("Barco")*, BAAC Vlaanderen Rapport 43, Gent: BAAC Vlaanderen.

DE GEYTER G., JACOBS P., DE CEUKELAIRE M. ea. 1999: *Toelichting bij de Geologische kaart van België. Kaartblad 29: Kortrijk*, Brussel: Ministerie van Economische Zaken, Bestuur, Kwaliteit en Veiligheid.

DYSELINCK T. 2015: *Archeologische opgraving Wevelgem – Zuid*, BAAC Rapport 137, Gent: BAAC Vlaanderen bvba.

HOORNE J. 2006: *Voorlopige resultaten van he archeologisch noodonderzoek aan de vaartstraat te Wielsbeke (W.-Vl.)*, *Archaeologia Mediaevalis* 29, 150-152.

HOORNE J. & DE CLERCQ W. 2007: *Vroeg-Romeinse nederzetting te Wielsbeke-Vaartstraat (West-Vlaanderen)*, Romeinendag 2007, 89-94.

VANHOUTTE CH. 2016: *In de schaduw van grootsheid. Een vierduizend jaar oud grafveld in Wielsbeke*, *Ex Situ* 10, 18-20.

VAN RANST E. & SYS C. 2000: *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (1:20 000)*, Gent: Universiteit Gent.

VERBRUGGE A. 2011: *Bewoningssporen uit de ijzertijd te Wervik – De Pionier (Prov. West-Vlaanderen, België)*, *Lunula. Archaeologia Protohistorica* XIX, 103-111.

Onlinebronnen:

INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2016: *Rekkem*. Inventaris van het Bouwkundig Erfgoed [online], (geraadpleegd op 20 juli 2016).

CENTRALE ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS (CAI) 2016: *Menen en Kortrijk* [online], <http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/cai/#> (geraadpleegd op 20/07/2016).

GEOPUNT VLAANDEREN 2016: *Geopunt Verkenner* [online], <http://www.geopunt.be> (geraadpleegd op 20 juli 2016).

DOV VLAANDEREN 2016: *Databank Ondergrond Vlaanderen* [online], <https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html> (geraadpleegd op 20/07/2016).

8 Lijst met figuren

Figuur 1: Situering onderzoeksgebied op orthofoto.	1
Figuur 2: Situering onderzoeksgebied op de topografische kaart	4
Figuur 3: Situering van het onderzoeksterrein op het DHM en de Vlaamse Hydrografische Atlas.	5
Figuur 4: Detail van het reliëf in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein.....	6
Figuur 5: Situering van het onderzoeksterrein op de Tertiair Geologische Kaart van Vlaanderen.	7
Figuur 6: Situering van het onderzoeksterrein op de algemene Quatairgeologische Kaart van Vlaanderen (1:200.000).....	8
Figuur 7: Situering van het onderzoeksterrein op de Quartair Geologische Kaart van Vlaanderen (links).	8
Figuur 8: Situering van het onderzoeksterrein op de Bodemkaart van Vlaanderen.....	10
Figuur 9: Situering van het onderzoeksterrein op de Ferrariskaart.	12
Figuur 10: Situering van het onderzoeksterrein op de Popp-kaart.....	13
Figuur 11: Situering van het onderzoeksterrein op het overzichtsplan (boven) en het detailplan (onder) van de Atlas der Buurtwegen.	14
Figuur 12: Situering van het onderzoeksterrein op de Vandermaelenkaart.	15
Figuur 13: Situering van het onderzoeksterrein op de CAI-kaart.....	16
Figuur 14: Finaalneolithische grafcirkel op de site aan de Schaapsdreef in Kortrijk.	18
Figuur 15: Inplanting proefsleuven binnen het plangebied met aanduiding ontoegankelijke zones...	20
Figuur 16: Puttenplan met aanduiding van de gezette profielen.	22
Figuur 17: Foto van profiel 1.1 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten	23
Figuur 18: Foto van profiel 1.2 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten	24
Figuur 19: Foto van profiel 1.3 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten	25
Figuur 20: Foto van profiel 1.4 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten	25
Figuur 21: Foto van profiel 4.1 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten	26
Figuur 22: Foto van profiel 4.7 met rechts de aanduiding van de verschillende bodemhorizonten	27
Figuur 23: Sporenplan van werkput 1	29
Figuur 24: Sporenplan van werkput 2	30
Figuur 25: Sporenplan van werkput 3	31
Figuur 26: Sporenplan van werkput 4	32
Figuur 27: Coupefoto van greppel S.4.07.....	32
Figuur 28: Coupefoto van spoor S4.10 (links) en S.4.04 (rechts)	33
Figuur 29: Detail van het sporenplan van werkput 4 (oostelijk deel)	34
Figuur 30: Foto van de twee verweerde scherven.....	36

9 Bijlagen

9.1 Lijsten

9.1.1 Fotolijst

9.1.2 Sporenlijst

9.1.3 Profielenlijst

9.1.4 Vondstenlijst

9.2 Kaartmateriaal: Alle-Sporenplan

9.3 Digitale versie van het rapport, de bijlagen en het fotomateriaal

Bijlage 9.1.1. Fotolijst	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 003.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 004.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 005.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 006.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 007.JPG	
2016-215 - Menen Lar - Sfeerfoto - 008.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 003.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 004.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 005.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 006.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 007.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 008.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 009.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 010.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 011.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 012.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 013.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 014.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 015.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 016.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 017.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Overzicht - 018.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Profiel 1 - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Profiel 2 - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Profiel 3 - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Profiel 3 - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - Profiel 4 - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S001, S006 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S002 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S002 - Detail - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S003 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S004, S005 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S004, S005 - Detail - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S007 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S008, S009 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S010 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S011 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S011 - Detail - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S012 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 1 - S013 - Detail - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 2 - Overzicht - 001.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 2 - Overzicht - 002.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 2 - Overzicht - 003.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 2 - Overzicht - 004.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 2 - Overzicht - 005.JPG	
2016-215 - Menen Lar - WP 2 - Overzicht - 006.JPG	

Bijlage 9.1.2. Sporenlijst														
Spoor	Werkput	Vlak	Interpretatie	Vorm	Het/Hom	Tint1	Kleur1	Tint2	Kleur2	Inclusie1	Inclusie2	Textuur	Spoorrelatie	Opmerkingen
S1001	1	1	greppel	lineair	het	licht	gr	licht	br	fe1		zl2		
S1002	1	1	greppel/gracht	lineair	het	licht	witgr	midden	br			zl2	in sleufwand	
S1003	1	1	gracht	lineair	het	midden	brgr					zl2		
S1004	1	1	kl	ovaal	het	midden	gr					zl2	oversneden door S5	
S1005	1	1	gracht	lineair	het	midden	brgr					zl2		
S1005b	1	1	pk?	ovaal	het	midden	gr					zl2	tweede vulling binnen gracht S5	
S1006	1	1	kl	ovaal	het	midden	blgr	licht	gr	hk1		zl2	oversnijdt S1	
S1007	1	1	gracht	lineair	het	midden	br					zl2		
S1008	1	1	kl	rechthoekig	het	midden	br					zl2		
S1009	1	1	nat?	ovaal	het	midden	br	licht	gr			zl2		
S1010	1	1	greppel	lineair	het	midden	brgr					zl2		
S1011	1	1	greppel	lineair	het	midden	brgr					zl2		
S1012	1	1	greppel	lineair	het	licht	gr					zl2		
S1013	1	1	greppel	lineair	het	licht	brgr					zl2		
S1014	1	1	recent	onregelmatig, zeer breed	het	midden tot donker	brgr			baksteen		zl2		
S2001	2	1	Greppel	Lngw	Homo		GrBr			Bs	Hk			
S2002	2	1	Greppel	Lngw	homo		gr	licht	gr					
S2003	2	1	Greppel	Lngw	homo		gr	licht	gr					
S2004	2	1	Kuil	Ovaal	het	licht	brgr			hk-		lz2		
S2005	2	1	paalkuil	rond	het	licht	brgr							
S2006	2	1	greppel	lngw	homo	licht	gr							
S2007	2	1	Greppel	lngw	homo	licht	gr							
S3001	3	1	paalkuil	ovaal	homo	licht	gr			hk-				
S3002	3	1	greppel	lngw	homo		gr							
S3003	3	1	greppel	lngw	homo	licht	gr							
S3004	3	1	kuil	ovaal	homo	licht	gr							
S4001	4	1	greppel	lineair	het	donker	gr			houten beschoeiing?				
S4002	4	1	greppel?	lineair	het	midden	brgr			fe1				
S4003	4	1	greppel											
S4004	4	1	nat?onderkant?	ovaal	het	licht	gr			fe1				
S4005	4	1	greppel											
S4006	4	1	kuil											
S4007	4	1	onderkant?uitloging?	lineair	het	licht	gr			bio1	fe1			
S4008	4	1	natuurlijk		het		brgr			mn2	fe1			
S4009	4	1	greppel											

Bijlage 9.1.2. Sporenlijst														
Spoor	Werkput	Vlak	Interpretatie	Vorm	Het/Hom	Tint1	Kleur1	Tint2	Kleur2	Inclusie1	Inclusie2	Textuur	Spoorrelatie	Opmerkingen
S4010	4	1	kl (onderkant?)	ovaal	het	midden	gr			hk1				
S4011	4	1	greppel											
S4012	4	1	nat?	ovaal	het	licht	gr			fe1				
S4013	4	1	nat?	ovaal	het	midden	grbr			fe2				
S4014	4	1	kuil											
S4015	4	1	nat?onderkant?	ovaal	het	licht	gr							5 cm diep

Bijlage 9.1.3. Profielenlijst	
Profielnr.	WP
1.1	1
1.2	1
1.3	1
1.4	1
2.1	2
2.2	2
2.3	2
2.4	2
3.1	3
3.2	3
4.1	4
4.2	4
4.3	4
4.4	4
4.5	4
4.6	4
4.7	4

Bijlage 9.1.4. Vondstenlijst									
Vondst	WP	Vlak	Spoor	Vulling	Context	Categorie	Aanvullende info	Aantal	Datum
1	1	1	Prof. 4	2	oude ploeglaag?	AW	Romeins/middeleeuws?	2	19/07/2016

BAAC

ARCHEOLOGIE EN
BOUWHISTORIE

Menen Lar Zuid

Allesporenplan

Project nummer: 2016-215
Dossier nummer: 2016/275

Legende

werkputten

Antropogene sporen

Natuurlijke sporen

Recente verstoring

Ontoegankelijke gebieden:

(Grind)weg/omheining/beek

Schapenweide/groenzone

Werkzaamheden

